

ZÁKAZ NEDEĽNÉHO PREDAJA

BRATISLAVA, 2020

"KROK
SPRÁVNYM SMEROM?"

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky fond regionálneho rozvoja
OP Integrovaná infraštruktúra 2014 – 2020

MINISTERSTVO
DOPRAVY A VÝSTAVBY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

MINISTERSTVO
HOSPODÁRSTVA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Vydavateľ: Slovak Business Agency

© SBA, Bratislava, 2020

Všetky práva vyhradené.

Údaje, ktoré sú obsahom tejto publikácie, je možné použiť len s uvedením zdroja.

Neprešlo jazykovou úpravou.

Obsah

Obsah	3
Zoznam tabuliek, obrázkov a grafov	5
Zoznam skratiek	6
Manažérske zhrnutie	7
Úvod	9
1 Argumenty za a proti zákazu nedeľného predaja	10
2 Súčasná regulácia predaja počas sviatkov a nedeľ v SR	12
2.1 Legislatívny vývoj v oblasti regulácie maloobchodného predaja počas sviatkov a nedeľ v SR	14
3 Zákaz nedeľného predaja a právna úprava v jednotlivých krajinách EÚ	20
3.1 Nemecko	20
3.2 Rakúsko	21
3.3 Švajčiarsko	21
3.4 Nórsko	21
3.5 Poľsko	21
3.6 Maďarsko	22
3.7 Španielsko	22
3.8 Chorvátsko	23
3.9 Grécko	23
3.10 Veľká Británia	23
3.11 Holandsko	23
3.12 Belgicko	23
3.13 Luxembursko	24
3.14 Francúzsko	24
3.15 Dánsko	24
3.16 Island	24
3.17 Malta	24
3.18 Cyprus	25
3.19 Fínsko	25
3.20 Ďalšie štáty, ktoré neuplatňujú zákaz nedeľného predaja	25
3.21 Zhrnutie	26
4 Možné dopady na ekonomiku a zamestnanosť	28
4.1 Možný dopad na tržby v maloobchode	28
4.2 Možné dopady na zamestnanosť	29
4.3 Možné dopady na ekonomiku Slovenska	32
4.4 Ochrana zamestnancov, umožnenie voľna v nedeľu	35

4.5	Možné dopady na zamestnanosť v MSP	37
4.5.1.	Príklad 1: Malá predajňa potravín	37
4.5.2.	Príklad 2: Predajňa v nákupnom centre.....	38
4.6	Zhrnutie	40
5	Prieskum medzi podnikateľmi	42
5.1	Respondent 1 (Bratislavský kraj)	42
5.2	Respondentka 2 (Trenčiansky kraj).....	42
5.3	Respondent 3 (Trenčiansky kraj).....	44
5.4	Respondentka 4 (Prešovský kraj)	45
5.5	Respondent 5 (Prešovský kraj).....	46
5.6	Respondent 6 (Banskobystrický kraj)	47
5.7	Zhrnutie	48
Záver	.....	49
Použité zdroje	.....	51
Prílohy	.....	56

Zoznam tabuliek, obrázkov a grafov

Tabuľka 1: Argumenty za a proti nedeľnému predaju	11
Tabuľka 2: Veľkostné kategórie podnikov pôsobiach v maloobchode	35
Tabuľka 3: Podiel pracujúcich v nedeľu (zvyčajne)	36
Tabuľka 4: Malá predajňa potravín – modelový príklad	37
Tabuľka 5: Predajňa v nákupnom centre – modelový príklad	38
Tabuľka 6: Modelový príklad rozloženia pracovných smien v prípade otvorených nedeľ	39
Tabuľka 7: Počet pracovných smien na zamestnanca počas mesiaca (modelový príklad) v prípade otvorených nedeľ	39
Tabuľka 8: Modelový príklad rozloženia pracovných smien v prípade zatvorených nedeľ	40
Tabuľka 9: Počet pracovných smien na zamestnanca počas mesiaca (modelový príklad) v prípade zatvorených nedeľ	40
 Obrázok 1: Nedeľný predaj v krajinách Európy	 20
 Graf 1: Výsledky indexu maloobchodu v Poľsku (maloobchod bez predaja motorových vozidiel)	 28
Graf 2: Celkové tržby maloobchodu v Maďarsku od roku 2000 (v mil. HUF)	29
Graf 3: Vývoj počtu zamestnancov v maloobchode v Poľsku	30
Graf 4: Počet zamestnancov v maloobchode v Maďarsku (v tis.)	30
Graf 5: Vývoj počtu zamestnancov vo finančných a poisťovních službách v Maďarsku (v tis.)	31
Graf 6: Vývoj indexu maloobchodného predaja v SR (mesačné dáta)	32
Graf 7: Tržby podnikov v sektore maloobchodu od roku 2011	33
Graf 8: Pracovníci v službách a obchode (v tis.)	33
Graf 9: Počet zamestnancov v maloobchode v SR v podnikoch s viac ako 20 zamestnancami	33
Graf 10: Počet maloobchodných prevádzok v kategórii „nešpecializovaných predajní“	34
Graf 11: Vývoj počtu maloobchodných jednotiek vo vybraných sektoroch maloobchodu	34
Graf 12: Podiel zamestnancov pracujúcich pravidelne počas nedele	37

Zoznam skratiek

EÚ	Európska únia
HUF	maďarský forint
KDH	Kresťansko – demokratické hnutie
MSP	malý a stredný podnik
NR SR	Národná rada Slovenskej republiky
SR	Slovenská republika

Manažérske zhrnutie

Téma zákazu nedeľného predaja sa objavuje v slovenskej verejnej diskusii dlhodobo. Téma sa znovu rozprúdila najmä počas opatrení realizovaných v súvislosti s pandémiou COVID-19, kedy dočasne prišlo k zákazu maloobchodného predaja počas nedele (v súvislosti s tzv. sanitačným dňom).

Legislatívny vývoj na Slovensku v posledných 20-tich rokoch ukazuje, že v oblasti maloobchodu došlo k viacerým sprísneniam legislatívy upravujúcej maloobchodný predaj. Prvé sprísnenie prišlo v roku 2008, kedy sa zaviedol zákaz maloobchodného predaja počas 1. januára, počas Veľkonočnej nedele, 24. decembra po 12. hodine a 25. decembra. Ďalším výrazným zásahom do fungovania maloobchodného predaja bolo v roku 2017 zavedenie obmedzenia predaja počas všetkých štátnych sviatkov. Posledným výrazným legislatívnym zásahom bolo zavedenie príplatkov za prácu v sobotu a nedeľu od roku 2019, a to až vo výške 50 % z minimálnej mzdy za sobotu a 100 % minimálnej mzdy za nedeľu. Medzi týmito návrhmi sa však niekoľkokrát v rôznych podobách objavil aj zákaz maloobchodného predaja počas nedele, ktorý však nebol úspešný.

Skupina zástancov tohto opatrenia presadzovala, aby došlo k trvalému zákaz nedeľného maloobchodného predaja. Argumenty na túto podporu spočívajú najmä v zvýšení ochrany zamestnancov, či tvrdení, že dopady na ekonomiku nebudú zásadného charakteru. Ďalším z dôvodov zákazu maloobchodného predaja sú aj náboženské ale i etické dôvody (právo na oddych počas nedele, či možnosť trávenia voľného času s rodinou).

Oporcovia tohto zákazu argumentujú najmä ekonomickými dopadmi a to či už v súvislosti s možnou stratou pracovných miest pre zamestnancov ale i poklesom tržieb, či stratou príplatkov pre zamestnancov zamestnaných v sektore maloobchodu. Problémom je tiež zásah do možnosti slobodne podnikat' a vytváranie nerovnakých podmienok pre podnikanie pre rôzne skupiny podnikateľov (napríklad v súvislosti s tvorbou rôznych výnimiek).

Ako kontroverzný sa dá vnímať argument, ktorý hovorí o tom, že vyspelé krajiny bežne zakazujú predaj počas nedele. Ako vyplýva z našich zistení, len menšina krajín má prijatý komplexný zákaz nedeľného predaja a vo všetkých prípadoch platia výnimky z tohto zákazu. Medzi krajiny, ktoré takýto zákaz zaviedli a opatrenia patria medzi najtvrdšie sú Nemecko, Rakúsko, Švajčiarsko, Nórsko a od roku 2018 Poľsko. Naopak, liberálny režim nakupovania platí v Česku, Švédsku, Fínsku, Taliansku, Slovinsku, ale i Maďarsku, ktoré od zákazu nedeľného predaja po roku ustúpilo.

Tretia skupina krajín obmedzuje nedeľné nakupovanie iba čiastočne. Ide napríklad o Francúzsko, Španielsko, či Veľkú Britániu. Avšak výnimky z pravidiel nedeľného nakupovania sú tak rozsiahle, že väčšina obyvateľstva má možnosť nakupovať aj v nedeľu.

Aj v prípade krajín, ktoré majú zavedený rozsiahly zákaz nedeľného predaja platia výnimky. Vo väčšine krajín sa tieto výnimky vzťahujú na miesta cestovania – ako napríklad letiská, vlakové či autobusové stanice a pod. Ďalšia skupina výnimiek platí pre určité oblasti predaja, napríklad krajiny neobmedzujú výdajne tovaru, predaje suvenírov a vo viacerých prípadoch ani predaj v pekárňach, či cukrovinkách. Niektoré krajiny tiež zaviedli výnimky týkajúce sa podlahovej plochy predajní.

Ako vyplýva zo skúseností dvoch, geograficky aj historicky blízkych krajín – Poľska a Maďarska, ekonomické dopady takéhoto zákazu neboli dramatické. Z pohľadu indexu tržieb vidíme rast aj po zavedení tohto zákazu a to v oboch krajinách.

Ak sa zameriame na analýzu dát v maloobchode, môžeme vidieť spomalenie rastu zamestnanosti (a pokles počtu zamestnaných žien) v roku 2017 v porovnaní s rokom 2018. V období zákazu nedeľného predaja v roku 2015 – 2016 v Maďarsku vidíme určitý prepád v zamestnanosti v maloobchode. V oboch týchto prípadoch však nie je potvrdené, že k poklesu, resp. stagnácii došlo len na základe obchodov uzatvorených počas nedeľ, určitý vplyv na zamestnanosť možno vidieť. Tieto zistenia potvrdzuje aj príklad, ktorý hovorí, že v prevádzkach v obchodných centrách a prevádzkach, ktoré pri predaji potrebujú aspoň troch pracovníkov na zmene je možné, že vplyvom zákazu nedeľného predaja dôjde k prerozdeleniu a prepúšťaniu zamestnancov.

Ak sa zameriame aj na Slovensko, je možné analyzovať dopady zatvorených obchodov počas sviatkov na sektor maloobchodu. Vidíme, že k významnému poklesu tržieb nedošlo a tieto sa prerozdělili do iných dní. Zároveň rastie aj zamestnanosť v sektore maloobchodu, i keď k spomaleniu dynamiky tohto rastu došlo. Štúdia však odhalila, že štruktúra maloobchodu trpí viacerými problémami, z ktorých najzreteľnejší je najmä čoraz sa zvyšujúca koncentrácia trhu. Malí slovenskí maloobchodníci sa stávajú členmi sietí, prípadne končia s podnikaním a ich prevádzky preberajú veľké obchodné siete so zahraničnými vlastníkmi.

Za účelom zistenia hĺbky problému a postojov slovenských obchodníkov k zatvoreným obchodom počas nedeľ, sme realizovali sériu riadených rozhovorov so zástupcami viacerých prevádzok a obchodov. Aj z tohto výskumu je zrejmé, že slovenskí maloobchodníci nie sú v názore na zatvorené prevádzky počas nedeľ jednotní. Takýto zákaz presadzujú najmä obchodníci prevádzkujúci svoje predajne v obchodných centrách. Žiaden z oslovených podnikateľov však netvrdil, že dopady takéhoto zákazu by boli nulové. Niektorí z nich potvrdili, že môže prísť k poklesu zamestnancov v prevádzke, prípadne by zvažovali iné, flexibilnejšie formy zamestnávania niektorých pracovníkov/pracovníčok. Žiaden z oslovených respondentov by však kvôli takémuto zakazu nezvážil zatvorenie prevádzky. Časť obchodníkov by ale zákaz predaja počas nedeľ mohol postihnúť významnou mierou, keďže nedele pre časť obchodníkov znamenajú významný zdroj príjmov a to najmä kvôli charakteru predajne (napríklad predaj kvetov).

Proti zakazu nedeľného predaja svedčí aj podiel nedeľnej práce, ktorý kontinuálne na Slovensku od roku 2015 klesá. Tento pokles je pravdepodobne spôsobený aj vyššie spomenutými nedeľnými príplatkami, ktoré aj nami oslovení podnikatelia označili za jednu z vážnych prekážok. Tieto príplatky majú za následok, že sa pracovná sila môže predražiť počas nedele aj o 100 %.

Záverom tejto analýzy je, že zákaz nedeľného predaja nemusí spôsobiť vážne následky pre ekonomiku a maloobchodný trh. Napriek tomu však existujú vážne signály, že zákaz nedeľného predaja môže napriek niektorým pozitívnym spoločenským dopadom priniesť ekonomické dopady. Slovenský maloobchodný trh sa môže stať vďaka tomuto zakazu koncentrovanejším, množstvo výnimiek z tohto zákazu môže viesť k deformáciám a prípadným motiváciám obchodníkov ich obchádzať. Navyše, postoj Slovenska by v tomto kroku bol skôr proti súčasným trendom, ktoré sú s výnimkou Poľska naklonené väčšej liberalizácii pravidiel.

Úvod

Zákaz maloobchodného predaja v nedeľu je široko diskutovanou témou už niekoľko rokov. Diskusii o tejto téme však chýbajú komplexné argumenty a stretávame sa skôr s emocionálnou diskusiou či už z jednej alebo druhej názorovej skupiny. Kým zástancovia zákazu nedeľného predaja argumentujú potrebou väčšej ochrany zamestnancov, odporcovia tohto zákazu argumentujú katastrofickými scenármi vývoja maloobchodu. Preto sme sa do diskusie rozhodli prispieť analytickým dokumentom, ktorý vecne hodnotí jednotlivé aspekty zákazu nedeľného predaja.

Cieľom prvej kapitoly tohto analytického dokumentu je zamerať sa na zmapovanie jednotlivých snáh o obmedzenie nedeľného predaja od roku 1990 a to vrátane sumarizácie toho, ako sa regulácia v oblasti predajných hodín vyvíjala.

Taktiež na Slovensku vo všeobecnosti panuje predstava, že zatvorené obchody sú bežnou súčasťou života v západnej Európe. Preto sa v druhej kapitole venujeme jednotlivým krajinám a podmienkam, na základe ktorých dochádza k obmedzovaniu nedeľného predaja v krajinách Európy.

Tretia kapitola je zameraná na hodnotenie možných dopadov na sektor maloobchodu ako i na zamestnanosť v sektore. Na základe dát z Maďarska a Poľska, ktoré sú geograficky ako i kultúrne Slovensku najbližšie hodnotíme dopady zákazu nedeľného predaja na zamestnanosť a tržby v sektore. Rovnako tak budeme hodnotiť dopady zavedených regulácií na sektor maloobchodu na Slovensku.

V poslednej kapitole sa zameriavame na kvalitatívny prieskum medzi podnikateľmi, na ich názory a postoje v súvislosti so zákazom nedeľného predaja. Cieľom je tiež zistiť, či podnikatelia vidia riziká alebo naopak prínosy zákazu nedeľného predaja a poskytnúť stručnú „sondu“ smerom k hodnoteniu ďalších prípadných obmedzení v oblasti predaja v nedeľu a to najmä v oblasti slovenských MSP.

V závere hodnotíme dosiahnuté výsledky. Cieľom analytického dokumentu nie je dávať konkrétne odporúčania regulačným autoritám, cieľom je upozorniť na možné riziká ale i prínosy, ktoré by zákaz nedeľného predaja mohol priniesť.

1 Argumenty za a proti zákazu nedeľného predaja

Problematika nedeľného predaja je široko diskutovanou témou už niekoľko rokov. Proti sebe stoja dve názorové skupiny, pričom každá z nich má svoje argumenty za zákaz a proti zákazu maloobchodného predaja. Preto sa prvá kapitola zaoberá najčastejšie prezentovanými argumentmi, ktoré v súvislosti s témou maloobchodného predaja vo verejnej diskusii zaznievajú najčastejšie.

Najčastejšie uvádzaným dôvodom zákazu (maloobchodného) nedeľného predaja je potreba zabezpečiť lepší rodinný život zamestnancov. Výkon práce počas nedele spôsobuje najmä u žien, ktoré tvoria 80 % zamestnancov v maloobchode nemožnosť tráviť voľný deň s rodinou. Práve tento fakt je jedným zo základných argumentov časti obchodníkov, ktorí podporujú celoplošný zákaz maloobchodného predaja. Medzi jedných z dlhodobých podporovateľov takéhoto zákazu patrí najväčšia slovenská obchodná sieť COOP jednota (85 % zamestnancov siete tvoria ženy a 75 % z nich predstavujú matky s deťmi), ktorá nepovažuje zákaz predaja v nedeľu a vo sviatok za obmedzujúci.

“*Naši zamestnanci potrebujú aspoň jeden deň v týždni určený pre rodinu. Nedeľa bola v minulosti považovaná za deň oddychu a túto myšlienku presadzujú naše spotrebiteľské združenia aj dnes, niektoré prevádzky sú počas nedeľ zavreté už dlho. Aj naše čísla potvrdzujú, že podiel nedeľného predaja na týždennom predaji je najnižší.* (Branislav Lellák, vrchný riaditeľ obchodnej sekcie Coop Jednoty Slovensko).¹”

Ďalším argumentom zástancov zákazu nedeľného predaja je vysoký podiel nedeľnej práce slovenských zamestnancov počas nedele oproti zamestnancom v iných krajinách EÚ. Podľa údajov z Eurostatu (2014) sú slovenskí zamestnanci najčastejšie pracujúcimi zamestnancami počas nedele zo všetkých 28 krajín EÚ, pričom pravidelne v nedeľu pracuje 21 % z nich t.j. každý piaty Slovak². Podrobnejšiemu porovnaniu a to aj vzhľadom na krajiny so zavedeným nedeľným predajom sa budeme venovať v ďalšej časti tejto štúdie.

Obmedzenie či úplný zákaz nedeľného (maloobchodného) predaja je diskutovanou témou aj v prípade tých, ktorí s týmto návrhom nesúhlasia. Jedným z dôvodov je, že uvedená problematika je do verejného priestoru prinášaná formou vládnych (pozmeňovacích) návrhov, v rámci ktorých nie je (prípadne len minimálne) priestor na odbornú diskusiu, či pripomienkovanie a argumentovanie týchto návrhov zo strany dotknutých prevádzok.³ Okrem toho reakcia na súčasný stav po 1. vlně koronakrízy reflektuje namiesto obmedzovania nedeľného predaja snahu naštartovať ponuku a dopyt (tovarov a služieb), pričom sa tomuto názoru okrem niektorých slovenských zamestnávateľov pridávajú aj europoslanci snažiaci sa o získanie pomoci pre Slovensko.⁴

Zástancovia nedeľného predaja sa vo väčšine zhodujú na tom, že jeho zákaz by sa mohol premietnuť v poklese tržieb podnikateľov, zníženom počte pracovných miest a nižšej úrovni miezd zamestnancov, v zmenách spotrebiteľského správania a poklese úrovne štátneho rozpočtu.⁵ Okrem toho zastávajú názor, že napriek realizovaným prieskumom (ktoré majú premenlivé výsledky v závislosti od formulácie otázok, vzorky respondentov atď.) nie sú

¹ Dostupné online: <https://index.sme.sk/c/22408993/zakaz-predaj-nedela-yeme-pepco-dm-martinus-nay-fusakle-coop-jednota.html?ref=tab>

² Dostupné online: <https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=434046>

³ Dostupné online: <https://www.tyzden.sk/spolocnost/12122/nehceme-inu-nedelu/>

⁴ Dostupné online: www.klub500.sk/ekonomovia-europoslanci-aj-zamestnavatelia-varuju-nedelny-zakaz-predaja-nam-moze-podkopat-nohy/

⁵ Dostupné online: www.forbes.sk/parlament-prerokuje-zakaz-nedelneho-predaja-ake-su-argumenty-pre-a-proti/

k dispozícii kvantitatívne ukazovatele, ktoré by nejakým spôsobom dokazovali negatívny vplyv zákazu nedeľného predaja na spoločnosť a tiež argumentovali prečo sa diskutuje len o zákaze maloobchodného nedeľného predaja. Napokon je tu skupina zamestnancov (najmä študentov, brigádnikov), ktorým práca v nedeľu umožňuje dosiahnuť potrebný príjem na zabezpečenie základných životných potrieb.

“Myslíme si, že je to zasahovanie do našich slobôd a neoprávnené prikazovanie. Nikdy sme nemali problém nájsť personál do predajní v nedeľu, pretože za tieto dni sú extra príplatky, a keď počas víkendu nepracovali kolegovia na trvalý pracovný pomer vedeli sme to vykryť brigádnikmi. (Ján Anguš, zakladateľ značky Fusakle).⁶”

Medzi ďalšie argumenty proti zákazu nedeľného predaja patria napríklad narušenie hospodárskej súťaže (napr. neobmedzená prevádzka online obchodov, kuriérskych služieb atď.), zvýšená produkcia odpadu (môže dochádzať k expirácii niektorých výrobkov, ktoré sa nepredávajú v nedeľu) a tiež posilnenie podnikov v iných odvetviach (napr. čerpacie stanice ako alternatíva k zavretým predajniam s potravinami). Na druhej strane uvádzajú možnosť uplatňovať výhradu vo svedomí, ktorá dáva zamestnancom priestor pracovať v nedeľu na báze dobrovoľnosti.⁷

“Z pohľadu našich zamestnancov (na základe ankety) nie je dôvod zatvoriť prevádzku počas nedele, pretože ak by mali všetci možnosť rozhodnúť sa, tak dokážeme poskladať dosť ľudí, ktorí chcú pracovať aj v nedeľu. (Michal Meško, šéf kníhkupectva Martinus).⁸”

Tabuľka 1: Argumenty za a proti nedeľnému predaju

Proti zákazu nedeľného predaja	Za zákaz nedeľného predaja
Pokles tržieb prevádzok	Väčšinové preskupenie (nedeľných) nákupov na ostatné dni v týždni ⁹
Zníženie počtu pracovných miest	Úprava pracovnej náplne a pracovnej zmeny zamestnancov počas ostatných pracovných dní v týždni
Vplyv na štátny rozpočet	Mierne negatívny makroekonomický efekt
Vplyv na spotrebiteľa	Plánovanie nákupov v priebehu týždňa
Využívanie online nákupov, služieb kuriérov	Nastavenie rovnakých podmienok aj pre veľké reťazce (jeden z dôvodov právnej regulácie)
Uplatňovanie výhrady vo svedomí	Predajne zatvorené za rovnakých podmienok (obmedzenie konkurencie, ochrana pred prepúšťaním z práce)
Impulzívny predaj, ktorý tvorí značnú časť tržieb predajní	Podľa štatistik IFP (na základe e-kasy) patria nedele medzi najmenej ziskové dni v týždni
Existencia iných dní pracovného odpočinku akými sú sobota a nedeľa	Nemožnosť zosúladiť tieto dni pracovného odpočinku s voľnými dňami ostatných členov rodiny
Strata mzdového zvýhodnenia	Najväčšia fluktuácia zamestnancov je v sektore obchodu (jeden z dôvodov je výkon práce počas nedele)
	Zákaz predaja takmer počas všetkých nedeľ (kombinácia rakúsko-poľského modelu)

Zdroj: SBA, vlastné spravovanie

⁶Dostupné online: <https://index.sme.sk/c/22408993/zakaz-predaj-nedela-yeme-pepco-dm-martinus-nay-fusakle-coop-jednota.html?ref=tab>

⁷Dostupné online: www.investujeme.sk/kratke-spravy/ak-by-zamestnanci-mohli-odmietnut-pracu-v-nedelu-zakaz-nedelneho-predaja-povazuje-za-dobry-len-20-slovakov/

⁸Dostupné online: <https://index.sme.sk/c/22408993/zakaz-predaj-nedela-yeme-pepco-dm-martinus-nay-fusakle-coop-jednota.html?ref=tab>

⁹V závislosti od predmetu maloobchodnej prevádzky

2 Súčasná regulácia predaja počas sviatkov a nedeľ v SR

Európska únia dáva priestor každej členskej krajine rozhodnúť o tom, či zakáže, obmedzí alebo umožní prácu v nedeľu. Podľa Európskeho súdneho dvora, právo voľby otváracích hodín je závislé od historických, kultúrnych, turistických, sociálnych a náboženských zvyklostí členského štátu.¹⁰

Uznesením č. 1321 zo 17. februára 2009 bol Národnou radou SR vyslovený súhlas s revidovanou Európskou sociálnou chartou Rady Európy (ďalej len „Charta“), ktorá sa v zmysle Ústavy SR považuje za medzinárodnú zmluvu majúcu prednosť pred zákonmi. Článok 2 upravujúci Právo na riadne podmienky práce v niektorých bodoch za účelom zabezpečenia účinného výkonu práva na riadne podmienky práce uvádza, že sa zmluvné strany zaväzujú k *ustanoveniu platených sviatkov a zabezpečeniu odpočinku v týždni, ak je to možné, zhodný s dňom uznaným tradíciou alebo obyčajmi, za deň odpočinku v príslušnej krajine alebo regióne.*¹¹

V slovenskej právnej úprave je odpočinok zamestnancov upravený predovšetkým v zákone č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákonník práce“). V zmysle znenia ustanovenia § 93 Zákonníka práce je zamestnávateľ povinný rozvrhnúť pracovný čas tak, aby zamestnanec mal raz za týždeň dva po sebe nasledujúce dni nepretržitého odpočinku, ktoré musia pripadať na sobotu a nedeľu alebo na nedeľu a pondelok. Zákonodarca pri tvorbe zákona zohľadnil aj situácie, kedy povaha práce a podmienky prevádzky neumožňujú rozvrhnúť pracovný čas tak, aby nepretržitý odpočinok pripadal na 2 po sebe nasledujúce dni v týždni t.j. sobotu alebo nedeľu či nedeľu a pondelok. Práve tento odstavec zákona je dôležitý v prípade, ak chce obchodník využívať prácu zamestnancov v maloobchode aj v nedeľu. Ak však nie je možné poskytnúť odpočinok v uvedených dňoch, má zamestnanec nárok na nepretržitý odpočinok v týždni počas dvoch po sebe nasledujúcich dní v iných dňoch týždňa. Zo znenia rovnakého ustanovenia odsekov 3 až 5 je možné postrehnúť dôležitosť nedele ako dňa určeného pre odpočinok zamestnanca. Ak povaha práce a podmienky prevádzky neumožňujú rozvrhnúť pracovný čas podľa vyššie uvedených podmienok, zamestnanec by mal mať raz za:

- týždeň najmenej 24 hodín nepretržitého odpočinku, ktorý by mal pripadnúť na nedeľu s tým, že zamestnávateľ je povinný dodatočne poskytnúť zamestnancovi náhradný nepretržitý odpočinok v týždni do ôsmich mesiacov odo dňa, keď mal byť poskytnutý nepretržitý odpočinok v týždni;
- týždeň najmenej 35 hodín nepretržitého odpočinku, ktorý pripadne na nedeľu a na časť dňa predchádzajúceho nedeli alebo na časť dňa nasledujúceho po nedeli;
- dva týždne najmenej 24 hodín nepretržitého odpočinku v týždni, ktorý by mal pripadnúť na nedeľu s tým, že zamestnávateľ je povinný dodatočne poskytnúť zamestnancovi náhradný nepretržitý odpočinok v týždni do štyroch mesiacov odo dňa, keď mal byť poskytnutý nepretržitý odpočinok v týždni.

Dni, ktoré sa považujú za štátne sviatky a dni pracovného pokoja sú upravené v zákone č. 241/1993 Z. z. o štátnych sviatkoch, dňoch pracovného pokoja a pamätných dňoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o štátnych sviatkoch“). Predmetom zákona je presné určenie dátumu (resp. dňa v roku) a názvu štátnych sviatkov a dni pracovného pokoja. Z ustanovenia § 2 tohto zákona implicitne vyplýva, že nedeľa sa považuje za deň pracovného

¹⁰ Dostupné online: <https://europskenoviny.sk/2016/11/24/jana-kissova-zakaz-nedelneho-predaja-skody-uzitku/>

¹¹ Dostupné online: Oznámenie č. 273/2009 Z. z. Ministerstva zahraničných vecí SR. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2009/273/#poznamky.poznamka-2>

pokoja. Zákon je všeobecne platný pre všetky osoby bez ohľadu na to, či sú zamestnancami alebo nie.

Prácu počas sviatkov upravuje aj Zákonník práce. V zmysle § 94 Zákonníka práce sa za dni pracovného pokoja považujú dni, na ktoré pripadá nepretržitý odpočinok zamestnanca v týždni a sviatky. Prácu v dňoch pracovného pokoja je možné nariadiť len vo výnimočných prípadoch, pričom musí byť dodržaná podmienka prerokovania pridelenia práce v takýto deň so zástupcami zamestnancov. V priebehu legislatívnych zmien došlo postupne, na základe predložených návrhov zmien zákona, k navýšeniu počtu dní pracovného pokoja, počas ktorých nemožno zamestnancovi nariadiť ani s ním dohodnúť prácu, ktorou je predaj tovaru konečnému spotrebiteľovi vrátane s ním súvisiacich prác (ďalej len maloobchodný predaj“)¹². Aj v tomto prípade, však existujú výnimky maloobchodného predaja, na ktoré sa uvedený zákaz nevzťahuje (viď nižšie v texte).

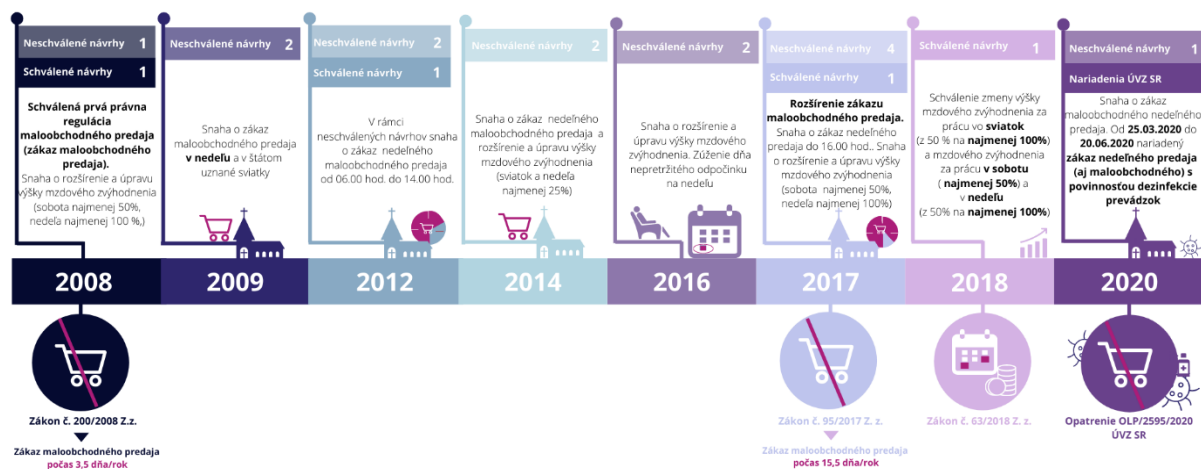
Voľno s náhradou mzdy počas sviatkov patrí zamestnancovi, ktorý nepracoval z dôvodu, že sviatok pripadol na jeho obvyklý pracovný deň. V takomto prípade patrí zamestnancovi náhrada mzdy v sume jeho priemerného zárobku (bez mzdového zvýhodnenia). Mzda a mzdové zvýhodnenie patrí zamestnancovi, ktorý vykonal prácu vo sviatok, a vo sviatok, ktorý pripadol na deň jeho nepretržitého odpočinku v týždni. Okrem toho môže zamestnávateľ dohodnúť so zamestnancom za prácu vo sviatok namiesto mzdového zvýhodnenia čerpanie náhradného voľna, pričom patrí zamestnancovi za čerpanie náhradného voľna náhrada mzdy (bez mzdového zvýhodnenia) v sume jeho priemerného zárobku. V priebehu volebných období sa podarilo legislatívne uchopiť aj výšku mzdového zvýhodnenia za prácu v sobotu, v nedeľu a tiež počas sviatku.

Predložené návrhy na zmenu právnej úpravy sa snažili doceliť obmedzenie (na niektorú časť dňa) alebo aj úplne zakázanie maloobchodného predaja v nedeľu. Okrem určitých výnimiek neprešli schvaľovacím legislatívnym procesom, avšak naďalej sú predmetom mnohých diskusií, ktoré reflektujú rôzne dôvody spomínanej problematiky.

K zákazu nedeľného predaja došlo až v dôsledku vypuknutia pandémie v marci 2020, kedy na základe Opatrenia č. OLP/2595/2020 zo dňa 15.03.2020 Úradu verejného zdravotníctva SR došlo k uzatvoreniu všetkých maloobchodných prevádzok na obdobie 14 dní. V posledných mesiacoch, najmä od vypuknutia pandémie COVID-19, (t. j. od marca 2020), naďalej pretrváva diskusia o zákaze nedeľného predaja (vrátane maloobchodného). Zo strany niektorých poslancov je tejto problematike venovaná pomerne značná pozornosť. Spočiatku išlo najmä o nevyhnutné opatrenie, ktorého snahou bolo zabrániť šíreniu ochorenia prostredníctvom zamedzenia združovania viacerých osôb na jednom mieste a tiež o zabezpečenie vykonania povinnej dezinfekcie prevádzkových priestorov vykonávanej v nedeľu počas tzv. sanitárneho dňa.

¹² V dňoch 1. januára, 6. januára, vo Veľký piatok, vo Veľkonočnú nedeľu, vo Veľkonočný pondelok, 1. mája, 8. mája, 5. júla, 29. augusta, 1. septembra, 15. septembra, 1. novembra, 17. novembra, 24. decembra po 12.00 hodine, 25. decembra a 26. decembra.

2.1 Legislatívny vývoj v oblasti regulácie maloobchodného predaja počas sviatkov a nedeľ v SR

Návrh na zavedenie nedeľného predaja, predložený na diskusiu v roku 2020 nie je nový. V minulosti sa objavilo niekoľko ďalších návrhov, ktoré mali za cieľ obmedziť predaj počas nedeľ, či priniesli obmedzenia pracovných hodín počas sviatkov. Argumenty zástancov obmedzovania nedeľného predaja a stručnú charakteristiku návrhov prijatých v minulosti prinášame v nasledujúcej časti.

Jednou z prvých regulácií maloobchodného predaja došlo v roku 2008 novelizáciou zákona 200/2008 Z. z., ktorý doplnil Zákonník práce. Dôvodom bol najmä taký právny stav v SR, ktorý na jednej strane garantoval zamestnancom pracovné voľno s náhradou mzdy počas sviatkov, no na druhej strane, zamestnávateľ bol oprávnený žiadať od zamestnancov pracovný výkon aj počas sviatkov. Po schválení predloženého návrhu na zmenu Zákonníka práce, tak *nie je* možné od 12.06.2008 nariadiť ani dohodnúť so zamestnancom prácu, ktorou je predaj tovaru konečnému spotrebiteľovi vrátane s ním súvisiacich prác v dňoch 1. januára, vo Veľkonočnú nedeľu, 24. decembra po 12.00 hodine a 25. decembra. Na zabezpečenie nevyhnutných potrieb obyvateľstva sú stanovené výnimky, v rámci ktorých je možné zamestnancovi nariadiť alebo s ním dohodnúť výkon prác počas vyššie uvedených dní.¹³ Výsledkom legislatívnej zmeny bolo okrem iného umožniť zamestnávateľom pružnejšie rozvrhnúť pracovný čas aj pri jeho rovnomernom rozvrhnutí. Zamestnávatelia tak majú možnosť rozvrhnúť pracovný čas aj na 6 po sebe nasledujúcich pracovných dní v týždni za podmienky garancie nepretržitého odpočinku, ktorý by mal pripadnúť na nedeľu.

V rovnakom roku, bol poslancom NR SR predložený návrh zákona¹⁴, ktorým sa mal meniť Zákonník práce. Cieľom návrhu zákona bolo stanoviť povinnosť zamestnávateľa poskytnúť mzdu a náhradu mzdy za každý (ktorýkoľvek) deň pracovného pokoja, ktorý musel zamestnanec odpracovať (a za ktorý mu nebolo poskytnuté náhradné voľno), pričom mzdové zvýhodnenie za nedeľu a sviatok malo byť určené vo výške najmenej 100 % priemerného zárobku zamestnanca a za sobotu vo výške najmenej 50 % priemerného zárobku zamestnanca. Dôvodom na podanie návrhu zmeny zákona bola situácia, ktorá za platných zákonných podmienok poskytovala mzdu a mzdové zvýhodnenie (vo výške najmenej 50 % priemerného zárobku zamestnanca) len zamestnancom pracujúcim vo sviatok. V prípade, že zamestnávateľ

¹³ 1. maloobchodný predaj na čerpacích staniciach s palivami a mazivami, 2. maloobchodný predaj a výdaj liekov v lekárnach, 3. maloobchodný predaj na letiskách, v prístavoch, v ostatných zariadeniach verejnej hromadnej dopravy a v nemocniciach, 4. predaj cestovných lístkov, 5. predaj suvenírov.“

¹⁴ Detail návrhu zákona dostupný na: <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=2502>

žiadal výkon práce od zamestnanca počas dní nepretržitého odpočinku (sobota alebo nedeľa) bez poskytnutia náhradného voľna, nemal takýto zamestnanec nárok na mzdové zvýhodnenie. Avšak návrh neprešiel schvaľovacím legislatívnym konaním.

Následne, po vyššie uvedených neúspešných snahách bol v roku 2009 predložený návrh zmeny zákona¹⁵, ktorý taktiež neprešiel legislatívnym procesom. Návrh definoval nedeľu, ako deň počas ktorého nie je možné nariadiť ani dohodnúť so zamestnancom prácu, ktorou je predaj tovaru konečnému spotrebiteľovi vrátane s ním súvisiacich prác. Na zabezpečenie nevyhnutných potrieb obyvateľstva sú stanovené výnimky, tak ako sú uvedené v zákone č. 200/2008 Z. z.

Cieľom jeho návrhu bolo zakázať prácu v nedeľu v ešte väčšom rozsahu ako len v prípade maloobchodu. Zamestnanci nemali byť zamestnaní v nedeľu a sviatky vôbec, výnimku mali dostať len pracovníci vo viaczmenej prevádzke.¹⁶ Zákon bol odmietnutý už v prvom čítaní.

O 3 roky neskôr, prijatím zákona č. 361/2012 Z. z.¹⁷, ktorý novelizoval Zákonník práce sa vytvoril priestor na diskusiu a pokusy o predloženie ďalších pozmeňujúcich či dopĺňujúcich (neschválených) návrhov na zmeny súvisiace s obmedzením nedeľného predaja v maloobchode. Cieľom jedného z návrhov bolo zakotvenie podmienky v právom poriadku, aby v nedeľu od 06.00 hodiny do 14.00 hodiny nebolo možné zamestnancovi nariadiť ani s ním dohodnúť prácu, ktorou je maloobchodný predaj, pričom uvedený návrh rozširoval už schválený zákaz počas dní ako sú: 1. január, Veľkonočná nedeľa, 24. december, 25. december v prípade, že pripadnú na nedeľu. Dôvodom predloženého návrhu súvisiaceho s úpravou podmienok maloobchodného predaja bolo reagovať na sociálne potreby zamestnancov z hľadiska trávenia času s rodinou, regenerácie síl a psychohygieny. Na druhej strane spomínaný návrh zohľadňoval potrebu zabezpečenia zásobovania podnikov potrebnými statkami, čo podľa predkladateľov nemalo ovplyvniť zábery podnikov realizovať maloobchodný predaj a ani samotných spotrebiteľov nakupovať počas nedele pri niekoľko hodinovej prevádzke obchodných a nákupných centier.

Opätovne predložený zákon o voľnej nedeli bez práce prišiel v roku 2014 prostredníctvom poslaneckého návrhu poslancov KDH¹⁸, ktorý rozširuje „*zákaz nariadenia práce alebo dohodnutia práce, ktorou je maloobchodný predaj o nedele a všetky štátom uznané sviatky*“. Uvedený návrh bol následne navrhovateľmi stiahnutý. V tom istom roku sa opätovne riešila problematika mzdového zvýhodnenia za prácu v nedeľu a vo sviatok. Jedným z cieľov neschváleného návrhu¹⁹ bolo uzákoniť zamestnancovi za prácu v nedeľu a vo sviatok mzdu a mzdové zvýhodnenie najmenej vo výške 25 % jeho priemerného zárobku. V prípade, ak by sviatok pripadol na nedeľu, mzdové zvýhodnenie pre zamestnanca ostáva najmenej 25 % jeho priemerného zárobku.

Situácia sa zopakovala v roku 2016. Jedným z ďalších návrhov²⁰ na zmenu Zákonníka práce bola snaha o nájdenie spôsobu riešenia problematiky mzdy a mzdového zvýhodnenia a náhrady mzdy za prácu vo sviatok a pracovný deň, ktorým je nedeľa. Skupina poslancov navrhovala ustanoviť priemernú výšku mzdového zvýhodnenia, podmienky dohody na čerpaní náhradného voľna a ostatné podmienky pre uplatnenie si mzdového zvýhodnenia. Oproti predchádzajúcej právnej úprave sa zmenou malo docieľiť zúženie dňa nepretržitého

¹⁵ Detail návrhu zákona dostupný na: <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=2858>

¹⁶ Detail návrhu zákona dostupný na: <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=2857>

¹⁷ Detail návrhu zákona dostupný na: <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=4137>

¹⁸ Detail návrhu zákona dostupný na: <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=4994>

¹⁹ Detail návrhu zákona dostupný na: <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=5119>

²⁰ Detail návrhu zákona dostupný na: <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=5926>

odpočinku na nedeľu a zmeniť okrem iného aj výšku percentuálneho mzdového zvýhodnenia za prácu v nedeľu a vo sviatok. Za návrh hlasovalo len 57 poslancov zákonodarného zboru.

Úspešným sa však stal vládny návrh zákona z roku 2017. Prijatím zákona č. 95/2017 Z. z. došlo k zmene Zákonníka práce, pričom podstatou zmeny bolo rozšírenie zákazu maloobchodného predaja pre tieto dni: 6. január, Veľký piatok, Veľkonočná nedeľa, Veľkonočný pondelok, 1. máj, 8. máj, 5. júl, 29. august, 1. september, 15. september, 1. november, 17. november, 24. december po 12:00 hodine, 25. december a 26. december. V pôvodnom znení návrhu, predkladateľ navrhoval zakázať počas Veľkonočného pondelka maloobchodný predaj po 14.00 hod, avšak pozmeňujúcim návrhom sa tento zákaz rozšíril na celý deň. Ďalším cieľom pozmeňujúceho návrhu bolo zakázať maloobchodný predaj aj 24. decembra počas celého dňa, no vo finálnej podobe bol schválený zákaz predaja po 12.00 hodine. Výnimky v rámci maloobchodného predaja, na ktoré sa schválený zákon nevzťahoval zostali rovnaké a zároveň boli doplnené o možnosť predaja kvetov počas 8. mája, 1. septembra a predaj kvetov a predmetov určených na výzdobu hrobového miesta 1. novembra.

Dôvodom predloženia ďalšieho legislatívneho návrhu v tom istom roku bola predovšetkým vtedajšia absencia „*ukotvenia nároku zamestnancov na príplatky za víkendovú prácu do Zákonníka práce*“. Cieľom návrhu bolo dospieť k schváleniu mzdového zvýhodnenia zamestnancovi vo výške najmenej 50 % jeho priemerného zárobku za výkon práce v sobotu a mzdového zvýhodnenia zamestnancovi vo výške najmenej 100 % jeho priemerného zárobku za výkon práce v nedeľu. Takéto mzdové zvýhodnenie sa najviac približovalo mzdovému zvýhodneniu vo sviatok, avšak rozdiel bol v tom, že ak sviatok pripadol na bežný pracovný deň zamestnanca v týždni, tak tento deň nebol zamestnancom odpracovaný. Naopak, v prípade, že sviatok pripadal na sobotu a nedeľu, zamestnanec by dostal mzdové zvýhodnenie za prácu vo sviatok a mzdové zvýhodnenie za prácu v sobotu alebo nedeľu.

Podobne ako v roku 2012 (pri prijímaní zákona č. 361/2012 Z. z.) aj v roku 2017 vznikol priestor na diskusiu súvisiacu s úpravou nedeľného predaja. Na rozdiel od predchádzajúceho návrhu, bolo cieľom ďalšieho predkladaného návrhu²¹ zakázať (maloobchodný) nedeľný predaj do 16.00 hodiny. V prípadoch, ak 1. január, Veľkonočná nedeľa, 24. december, 25. december pripadali na nedeľu, na tieto dni by sa návrh nevzťahoval a platil by zákaz maloobchodného predaja podľa § 94 ods. 5 Zákonníka práce (t.j. 24. decembra by sa uplatnil zákaz maloobchodného predaja po 12.00 hodine). Podobne ako v predchádzajúcom návrhu aj v tomto prípade, navrhované zmeny predstavovali len mierne negatívne dopady na podnikateľské prostredie, vzhľadom na obmedzený čas predaja. Predaj, ktorý sa nakoniec uskutoční (aj keď po 16.00 hodine), by nepredstavoval žiadne alebo len minimálne negatívne vplyvy na podnikateľské prostredie, vzhľadom na to, že je možné upraviť pracovné zmeny či pracovnú náplň zamestnanca. Okrem toho v zmysle dôvodovej správy, pozitívny vplyv obmedzeného nedeľného predaja by sa mohol prejaviť najmä v rámci sociálnej oblasti, predovšetkým v rodinných vzťahoch či samotnej regenerácii pracovných síl zamestnanca.

Jeden z ďalších neschválených návrhov na zmenu Zákonníka práce z roku 2017²², sa odlišoval od predchádzajúceho najmä v tom, že išlo o celodenný zákaz (maloobchodného) nedeľného predaja s cieľom pozmeniť aj situáciu týkajúcu sa 24. decembra, pričom ak tento deň by pripadol na nedeľu, došlo by k zrušeniu zákazu predaja po 12.00 hodine a platil by celodenný zákaz predaja. Podobne zámerom aj neskoršieho návrhu²³ zmeny v Zákonníku

²¹ Detail návrhu zákona dostupný na: <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=6197>

²² Detail návrhu zákona dostupný na: <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=6282>

²³ Detail návrhu zákona dostupný na: <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=6292>

práce, bolo okrem nedeľného zákazu predaja aj rozšírenie výnimiek v rámci zákazu maloobchodného predaja počas dní ustanovených zákonom²⁴. Objavuje sa tiež názor zastávajúci ženy (niektoré v pozícii aj ako matky), ktoré tvoria takmer 80 % zamestnancov obchodu. Ako pozitívum návrhu bolo vnímané aj to, že nákupy môžu byť realizované v iný pracovný deň a navyše s voľnou nedeľou sa spájajú nižšie prevádzkové náklady a tiež mzdové náklady podniku. Aj následne 2 ďalšie neschválené návrhy prispeli k diskusii o celodennom zákaze (maloobchodného) nedeľného predaja (vrátane 24. decembra). Dôvodom celodenného zákazu predaja počas 24. decembra (Štedrého dňa) bolo okrem kresťanského hľadiska poukázať aj na skutočnosť, že tento deň je považovaný za deň pracovného pokoja aj v krajinách Európy ako sú napr. Česko, Bulharsko, Litva, Lotyšsko, Dánsko, Estónsko, Portugalsko, Fínsko, Švédsko, Island a Cyprus.²⁵

Z dôvodu zabezpečenia dôstojných pracovných podmienok spĺňajúcich európske štandardy, pozitívnych makroekonomických ukazovateľov SR a reakcie na doterajšiu situáciu, ktorá reflektovala na „mzdové zvýhodnenie“ vo sviatok vo výške 50 % priemerného zárobku (pričom zamestnancovi, ktorý počas sviatku nepracoval bola vyplatená náhrada mzdy vo výške 100 % priemerného zárobku) bol v roku 2018 prijatý zákon č. 63/2018 Z. z. (novelizujúci Zákonník práce), prostredníctvom ktorého sa okrem iného zvýšilo mzdové zvýhodnenie za prácu v sobotu, nedeľu a počas sviatku. Prechodným ustanovením uvedenej novelizácie bolo schválené postupné percentuálne navýšenie mzdového zvýhodnenia.

Zamestnancovi patrilo za prácu v sobotu popri dosiahnutej mzde za každú hodinu práce v sobotu mzdové zvýhodnenie najmenej v sume: 25 % minimálnej mzdy v období od 1.5.2018 do 30.4.2019, od 1.5.2019 pôjde o mzdové zvýhodnenie v sume 50 % minimálnej mzdy v eurách za hodinu podľa osobitného predpisu. U zamestnávateľa, u ktorého sa vzhľadom na povahu práce alebo podmienky prevádzky vyžaduje, aby sa práca pravidelne vykonávala v sobotu, možno dohodnúť v kolektívnej zmluve alebo pracovnej zmluve nižšiu sumu mzdového zvýhodnenia najmenej však 45 % minimálnej mzdy v eurách za hodinu s účinnosťou od 1.5.2019 (v období od 1.5.2018 do 30.4.2019 bola výška stanovená len na 20 %).

Zamestnancovi patrilo za prácu v nedeľu popri dosiahnutej mzde za každú hodinu práce v nedeľu mzdové zvýhodnenie najmenej v sume: 50 % minimálnej mzdy v období od 1.5.2018 do 30.4.2019, od 1.5.2019 pôjde o mzdové zvýhodnenie v sume 100 % minimálnej mzdy v eurách za hodinu podľa osobitného predpisu. U zamestnávateľa, u ktorého sa vzhľadom na povahu práce alebo podmienky prevádzky vyžaduje, aby sa práca pravidelne vykonávala v nedeľu, možno dohodnúť v kolektívnej zmluve alebo pracovnej zmluve nižšiu sumu mzdového zvýhodnenia najmenej však 90 % minimálnej mzdy v eurách za hodinu s účinnosťou od 1.5.2019 (v období od 1.5.2018 do 30.4.2019 bola výška stanovená len na 40 %).

Predmetnou novelou sa podarilo taktiež zvýšiť zamestnancovi za prácu vo sviatok dosiahnutú mzdu a mzdové zvýhodnenie z pôvodných 50 % na najmenej 100 % jeho priemerného zárobku. Mzdové zvýhodnenie patrí aj za prácu vykonávanú vo sviatok, ktorý prípadne na deň nepretržitého odpočinku zamestnanca v týždni.

Vyššie uvedenými zmenami sa dospelo k legislatívnej zmene a bolo tak schválené navrhované mzdové zvýhodnenie, ktorému sa pozornosť venovala už v roku 2008, v ktorom bolo snahou o schválenie mzdového zvýhodnenia za prácu v nedeľu (100 %) a v sobotu

²⁴ Predaj pri ubytovacích a stravovacích službách, Predaj pri prevádzkovaní športových zariadení a zariadení slúžiacich na regeneráciu a rekondíciu, Predaj pri organizovaní športových, kultúrnych a iných spoločenských podujatí.

²⁵ Detail návrhu zákona dostupný na: <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=7043>

(50 %). V roku 2014, kedy sa diskutovalo o mzdovom zvýhodnení vo sviatok a nedeľu (najmenej 25 %) a v roku 2017, v ktorom sa navrhovalo mzdové zvýhodnenie za prácu v nedeľu (najmenej 100 %) a sobotu (najmenej 50 %).

V marci 2020 (dňa 11.03.2020) z dôvodu vyhlásenia mimoriadnej situácie bol predložený návrh na skrátené legislatívne konanie o vládnom návrhu zákona, ktorým sa dopĺňa Zákonník práce. V tomto období došlo k obmedzeniu činnosti výrobných prevádzok, poskytovania väčšiny služieb, čo malo vplyv na ekonomickú činnosť subjektov na Slovensku a to najmä z hľadiska zníženia a pozastavenia dosahovania ich príjmov.

V tomto období sa opäť otvorila otázka zadefinovania podmienok zákazu nedeľného predaja. Okrem iného, išlo o návrh²⁶ na zmenu legislatívy v totožnom znení ako z roku 2017 súvisiaci so zákazom (maloobchodného) nedeľného predaja. Návrh v NR SR nezískal dostatočnú podporu.

Vláda Slovenskej republiky uznesením č. 113 z 15. marca 2020 uložila Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky úlohu vydať opatrenie pri ohrození verejného zdravia, ktorým zakáže alebo obmedzí činnosť prevádzok. Vzhľadom na uvedené s účinnosťou od 16.03.2020 od 06.00 hodiny počas nasledujúcich 14 dní bolo nariadené ÚVZSR zatvorenie všetkých (maloobchodných) prevádzok a prevádzok poskytujúcich služby okrem stanovených výnimiek.²⁷ Hlavným dôvodom prijatia opatrenia bola ochrana zdravia ľudí v súvislosti s ochorením COVID-19, pričom uvedené opatrenie bolo považované za jedno z najefektívnejších opatrení na zabránenie vzniku epidémie a jedno z najdôležitejších nástrojov na zamedzenie šírenia COVID-19.

Následne s účinnosťou od 25.03.2020 bolo do odvolania nariadené uzatvoriť pre každú nedeľu v mesiaci vybrané prevádzky²⁸ a tiež nariadené prevádzkovateľom spomínaných vybraných prevádzok vykonávať povinnú dezinfekciu prevádzkových priestorov (tzv. sanitárny deň).²⁹

Medzi prevádzky, ktoré ostali po vydaní nariadení naďalej otvorené (vrátane nedeľ) patrili prevádzky čerpacích staníc pohonných hmôt a palív, telekomunikačných operátorov, prevádzky verejného stravovania a stánkov s rýchlym občerstvením (za podmienky predaja mimo prevádzky stravovacích služieb t.j. prostredníctvom výdajného okienka alebo predaja pokrmu so sebou bez vstupu do prevádzky), prevádzky poštových, bankových a poisťovacích služieb a prevádzky internetových obchodov a donáškových služieb.³⁰

Dodržiavanie vyššie uvedených opatrení malo byť zabezpečené pod hrozbou uloženia pokuty až do výšky 20 tis. €.

Okamžité zavedenie opatrení (vrátane opatrení týkajúcich sa obmedzenia činnosti prevádzok) tak viedlo k postupnému zlepšovaniu epidemiologickej situácie a následnému

²⁶Detail návrhu zákona dostupný na: <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=7800>

²⁷Dostupné online: www.uvzsr.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=4100:uvz-sr-opatrenie-uradu-verejneho-zdravotnictva-sr-pri-ohrozeni-verejneho-zdravia-snuinnosou-od-16032020&catid=250:koronavirus-2019-ncov&Itemid=153

²⁸Ide o vybrané prevádzky, ktoré tvorili výnimku v rámci opatrenia zo 16. marca 2020 na ktoré sa nevzťahovalo nariadenie o uzatvorení všetkých maloobchodných prevádzok a prevádzok poskytujúcich služby.

²⁹Dostupné online: http://www.uvzsr.sk/docs/info/covid19/Opatrenie_UVZSR_zakaz_prevadzok_v_nedelu_sanitarny_den_24032020.pdf

³⁰Dostupné online: http://www.uvzsr.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=4100:uvz-sr-opatrenie-uradu-verejneho-zdravotnictva-sr-pri-ohrozeni-verejneho-zdravia-snuinnosou-od-16032020&catid=250:koronavirus-2019-ncov&Itemid=153,
http://www.uvzsr.sk/docs/info/covid19/Opatrenie_UVZSR_zakaz_prevadzok_v_nedelu_sanitarny_den_24032020.pdf

uvolňovaníu fáz, ktorých snahou bolo opätovné naštartovanie ekonomiky, ale aj spoločenského života. Zmiernenie opatrení v rámci uvoľňovacích fáz sa uskutočňovalo s odstupom minimálne 2 týždňov. Výnimkou bolo spojenie 2. a 3. fázy z dôvodu priaznivej epidemiologickej situácie.³¹

V prvej fáze uvoľňovania opatrení, ktorá trvala od 22.04.2020 do 06.05.2020 bola v rámci prevádzok verejného stravovania a rýchleho občerstvenia (vrátane predaja z výdajného okienka) zrušená povinnosť sanitárneho dňa a bolo im umožnené otvoriť prevádzku aj počas nedele. Okrem toho sa tiež rozšíril okruh prevádzok, ktoré mohli byť otvorené aj v nedeľu.³² Spojenie 2. a 3. fázy (v období od 06.05.2020 do 20.05.2020) prinieslo rozšírenie možnosti otvorenia ďalších prevádzok a obchodov v nedeľu (napr. zoologické a botanické záhrady, vonkajšie turistické atrakcie, múzea, galérie, knižnice a výstavné siene). Následne v rámci 4. fázy uvoľňovania, ktorá začala 20.05.2020 a trvala do 03.06.2020 mohli byť opätovne otvorené aj počas nedele turistické informačné kancelárie, prevádzky divadelných, hudobných, filmových a iných kultúrnych predstavení, ambulantný predaj, prevádzky taxislužieb a prevádzky autoškôl. V súčasnej 5. fáze (od 03.06.2020 až do odvolania) bolo naďalej nariadené s účinnosťou od 10.06.2020 uzatvorenie všetkých maloobchodných prevádzok pre každú nedeľu v mesiaci a zároveň vykonávanie povinnej dezinfekcie týchto prevádzok. Výnimky, na ktoré sa opatrenie nevzťahovalo sú spomenuté vyššie v rámci jednotlivých fáz uvoľňovania. Následne s účinnosťou od 20.06.2020 bolo zrušené nariadenie uzatvoriť pre každú nedeľu v mesiaci vybrané maloobchodné prevádzky³³ a tiež prevádzkovateľom spomínaných vybraných prevádzok vykonávať povinnú dezinfekciu prevádzkových priestorov.³⁴ Od 01.07.2020 až do odvolania je v maloobchodných prevádzkach a prevádzkach služieb naďalej nariadené dodržiavania hygienických opatrení.³⁵ Diskusia o zákaze nedeľného predaja však zostala vo verejnom priestore otvorená.

³¹ Dostupné online:

<https://korona.gov.sk/ako-sa-budu-uvolnovat-opatrenia-uvodne-informacie/ako-sa-uvolnovali-opatrenia/>

³² veterinárne ambulancie a „pohotovostné lekárne“, nemocničné a verejné lekárne a čerpace stanice

³³ Ide o vybrané prevádzky, ktoré tvorili výnimku v rámci opatrenia zo 16. marca 2020 na ktoré sa nevzťahovalo nariadenie o uzatvorení všetkých maloobchodných prevádzok a prevádzok poskytujúcich služby.

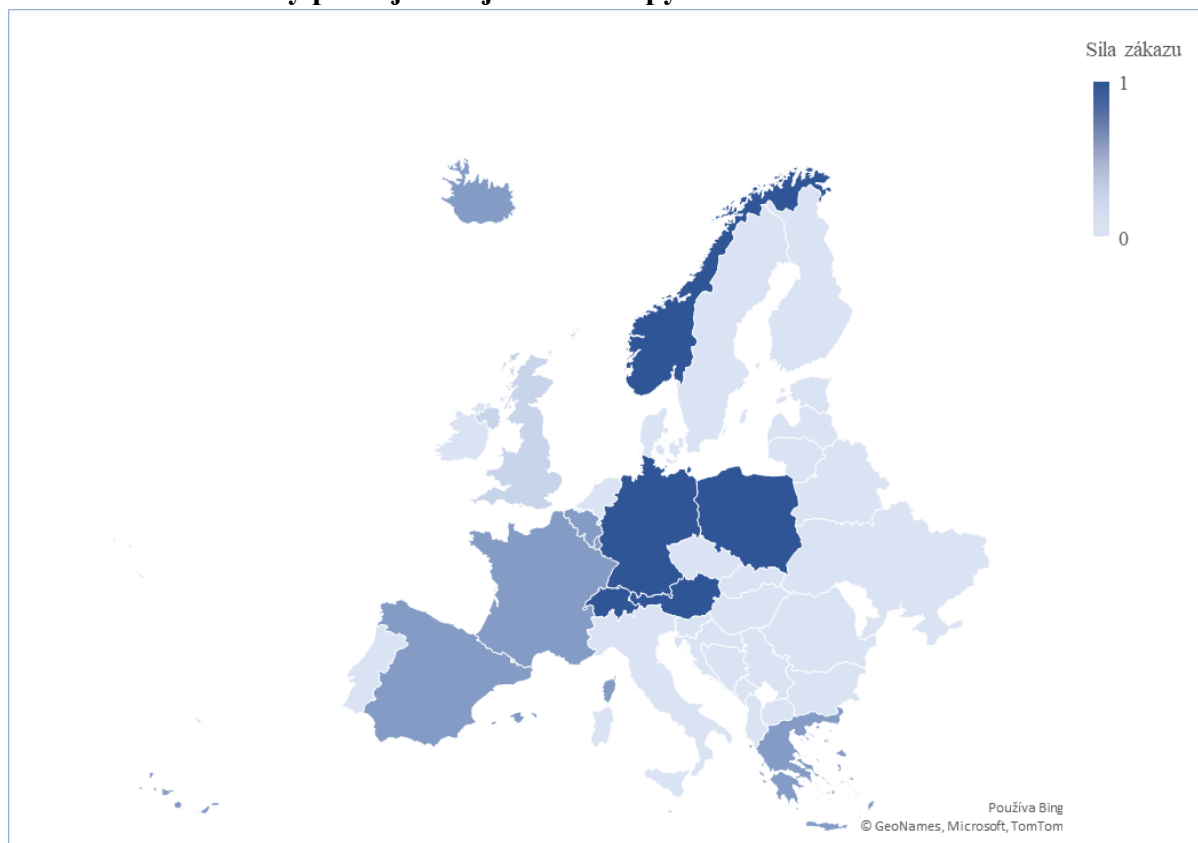
³⁴ Dostupné online: <https://ekonomika.sme.sk/c/22429289/hlavny-hygienik-zrusil-zakaz-nedelneho-predaja.html>

³⁵ https://korona.gov.sk/wpcontent/uploads/2020/06/opatrenie_uvzsr_pri_ohrozeni_verejneho_zdravia_25.06.2020_prevadzky.pdfhttps://korona.gov.sk/wp-content/uploads/2020/06/19_06_final_opatrenia_prevadzky_a_hp.pdf

3 Zákaz nedeľného predaja a právna úprava v jednotlivých krajinách EÚ

Cieľom kapitoly je zmapovať nedeľný predaj a jeho fungovanie v jednotlivých krajinách Európy. V otázke zákazu maloobchodného predaja počas nedele existuje v Európe medzi jednotlivými krajinami veľký rozpor. S trochou nadhľadu sa dá konštatovať, že Európa je v tejto otázke rozdelená na tri časti, pričom platí, že väčšina krajín EÚ nejakou formou zasahuje do nedeľného predaja. Skutočne striktný zákaz predaja majú však schválené len Nemecko, Rakúsko, Švajčiarsko a Nórsko. Tie predstavujú prvú z týchto troch skupín (na mape tmavo – modrá) a tieto krajiny umožňujú nedeľný predaj len v obmedzenej miere (väčšinou pred sviatkami), či na obmedzených miestach (železničné stanice). Druhá časť krajín (svetlejšie modrá) prijíma opatrenia na obmedzenie predaja v nedeľu, ktoré sú však pomerne veľkoryso zmiernované. Ide napríklad o Chorvátsko, kde zákaz nedeľného predaja funguje len polovicu roka, či o Španielsko, kde lokálne vlády poskytujú pomerne veľké úľavy pri obmedzení nedeľného predaja.

Obrázok č. 1: Nedeľný predaj v krajinách Európy

Zdroj: SBA

Tretia skupina krajín (najsvetlejšia farba) sú krajiny, ktoré nedeľný predaj neobmedzujú vôbec (Slovensko, Estónsko a pod.) alebo ho obmedzujú len minimálne (napríklad regulujú čas otvárania predajní). Jednotlivé prípady konkrétne rozoberáme v ďalšej časti tohto dokumentu.

3.1 Nemecko

Jednu z najprísnejších legislatív v oblasti obmedzenia nedeľného predaja má zavedenú Nemecko, pričom práve táto regionálna veľmoc tvorí základný argument zástancov zatvárania

obchodov v nedeľu. Obchody sú zo zákona uzatvorené nielen počas nedele ale i počas sviatkov. Zákon vo všeobecnosti tiež obmedzuje obchodovanie v pracovných dňoch a uzatvára obchody po 20tej hodine.³⁶ Zákon však stanovuje množstvo výnimiek, otvorené môžu byť napríklad lekárne, a to pri určitých obmedzeniach predaja aj v nedeľu. Čiastočné výnimky tiež platia pre predaj tlače, čerpacie stanice, či obchody na železničných staniach, letiskách a pod. Zákon tiež ustanovuje výnimky pre nedeľný predaj na maximálne štyri nedele a sviatky pri príležitosti trhov, osláv a podobných podujatí.³⁷

3.2 Rakúsko

Zákon o otváracích hodinách v Rakúsku taktiež stanovuje pomerne striktné pravidlá otvárania obchodov a to nielen cez sviatok. Zákon stanovuje otváraciu dobu aj počas pracovného týždňa (od 6.00 hod. do 21.00 hod., resp. do 18.00 hod. v sobotu). V prípade nedeľného predaja je tento predaj úplne zakázaný. Zároveň však zákon pripúšťa viacero výnimiek, napríklad v prípade turistických centier, festivalov, autobusových, železničných, či vlakových staníc a letísk a pod.³⁸

3.3 Švajčiarsko

Prísne predpisy týkajúce sa nielen nedeľného predaja ale celkovo práce v nedeľu má Švajčiarsko. Vo všeobecnosti sú vo všetkých kantónoch zakázané predaje v nedeľu a regulovaná je (rôzne v rôznych kantónoch) aj otváracia doba počas týždňa. Určité možnosti na nákupy v nedeľu sú len v prípade vlakových staníc (či letísk), prípadne pekárni či čerpacích staníc.

3.4 Nórsko

Prísnu legislatívu obmedzujúcu nedeľný predaj má zavedenú aj Nórsko. Zo zákazu však existuje viacero výnimiek. Je napríklad povolené mať otvorené obchody každú nedeľu, ktoré majú do 100 m² podlahovej plochy a tiež je možné nakupovať v nedeľu pred niektorými sviatkami (ako napríklad Vianoce). Z času na čas sa objavujú požiadavky na zmiernenie tohto zákazu a diskutuje sa o jeho zmysluplnosti.³⁹

3.5 Poľsko⁴⁰

Dôvody pre zavedenie zákazu nedeľného predaja v Poľsku boli najmä náboženského charakteru. Zákaz nedeľného predaja bol zavádzaný postupne. V roku 2018 došlo k uzatvoreniu predajní maloobchodu na dve nedele v mesiaci. V roku 2019 bol tento zákaz rozšírený a povolené ostalo otvorenie obchodov v nedeľu len jedenkrát mesačne (posledná nedeľa v mesiaci a niektoré nedele vo vybraných obdobiach napríklad pred Vianocami). V roku 2020 bol zákaz rozšírený a zákazníci nemajú možnosť nakúpiť si počas 45 nedeľ v roku.

Zákaz má aj niekoľko výnimiek, ide napríklad o čerpacie stanice, lekárne, obchody na železničných staniach, letiskách a pod. Podnikať počas spomínaných výnimiek môže len majiteľ / vlastník predajne.

Výsledkom zákazu je rozvoj internetových služieb predaja, zvýšenie predajov počas piatkov a sobôt a rozšírenie predajných hodín počas týždňa. Zmena polarizuje poľskú

³⁶ http://www.gesetze-im-internet.de/ladschlg/_3.html

³⁷ <http://www.gesetze-im-internet.de/ladschlg/>

³⁸ <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20002816>

³⁹ <https://www.newsinenglish.no/2016/01/19/absurdity-rules-in-sunday-shopping/>

⁴⁰ <https://www.statista.com/topics/5173/sunday-trading-ban-in-poland/>

spoločnosť a nedá sa jednoznačne povedať, že verejnosť v Poľsku túto zmenu vníma pozitívne.

3.6 Maďarsko

Maďarsko predstavuje príklad krajiny, ktorá reguláciu nedeľného predaja zaviedla a následne od tohto zákazu ustúpila. Diskusie o zatvorení obchodov v nedeľu v Maďarsku prebiehali od roku 2014, pričom argumenty za zachovanie otvorených obchodov boli najmä v prospech vyšších zárobkov pre predavačov a predavačky. Naopak, zástancovia zatvorených obchodov argumentovali najmä možnosťou pre rodiny tráviť čas „spoločne“. Existovalo aj niekoľko výnimiek z nedeľného nakupovania, ako napríklad v predvianočnom období.

V čom je však príklad Maďarska unikátny je najmä možnosť vyhodnotiť dopady regulácie na sektor maloobchodu. Sektor maloobchodu bol touto reguláciou obmedzený počas roka 2015 (od marca). Za tento čas rástla priemerná mzda v súkromnom sektore o asi 87 Eur, pričom priemerná mzda v maloobchode narástla len asi o 18 €. Najvyššie dopady pocítili pracovníci, ktorí predtým pracovali aj počas noci. Dopady na sektor zaznamenali aj malí a stredne veľkí podnikatelia – predajcovia najmä v turistických centrách (Budapešť) a to najmä z toho dôvodu, že väčšina turistov navštívi toto mesto krátkodobo práve počas víkendov. Aby vláda predišla týmto problémom schválila aj možnosť pre predajcov s predajňou do 200 m² predávať v nich, ak sú majiteľmi. To však práve niektorým turistickým obchodom, či obchodom so suvenírmi nepomohlo.

Celkovo tržby v maloobchode za sledovaný čas rástli. Preto aj zástancovia zatvorených nedeľ upozorňujú na menej dramatické dopady, ako sa očakáva. Napriek tomu sa počet pracovníkov v odvetví maloobchodu znížil o 4000. Komplexne hodnotíme ekonomické dopady zavedeného zákazu maloobchodného predaja v Maďarsku v Kapitole 4. Maďarská vláda následne od opatrenia ustúpila, najmä však pod tlakom hroziaceho referenda o tejto otázke a nepopulárnosti tohto kroku medzi širokými vrstvami obyvateľstva.

3.7 Španielsko

Podobným príkladom ako Maďarsko je aj Španielsko. Krajina bola zasiahnutá dlhým obdobím totalitnej vlády, pričom toto obdobie bolo taktiež charakteristické príklonom vládnej moci ku katolíckej cirkvi. Práve to viedlo k úplnému zákazu nedeľného predaja, pričom po skončení totalitného obdobia došlo v 80. rokoch k uvoľneniu nedeľného predaja. Tento stav trval skoro desaťročie, keď v roku 1990 vláda opäť predstavila reštrikcie nedeľného predaja. Opätovne ich liberalizovala vláda po roku 2000 a následne aj v roku 2012. V súčasnosti je tak Španielsko príkladom komplikovaného regulačného prostredia, s množstvom výnimiek a zložitou legislatívou, ktorú viacero obchodníkov buď obchádza alebo využíva.

Vo všeobecnosti platí, že nedeľný predaj v Španielsku je obmedzovaný najmä vzhľadom na jednotlivé metropolitné oblasti. Úplnú slobodu predávať v nedeľu majú obchodníci v metropolitnej oblasti Madridu, v ostatných regiónoch môžu predávať počas nedele niekoľkokrát do roka, pričom konkrétny počet predajných nedeľ závisí od rozhodnutia regulačnej autority v danej oblasti. Počet nedeľ, kedy je možné predávať sa pohybuje od 8 do 12 nedeľ v roku. Navyše platia výnimky zo zákazu nedeľného predaja pre malé predajne do 300m², pekárne a podobne zamerané predajne, predajne na letiskách či železničných staniciach, či pre obchody v turistických centrách.⁴¹

⁴¹ <http://4liberty.eu/retail-opening-hours-in-europe-regulation-that-fails/>

3.8 Chorvátsko

Zaujímavým príkladom zavedenej regulácie je Chorvátsko. Krajina síce v roku 2009 pristúpila k regulácii nedeľného predaja, najmä s odkazom na kresťanskú tradíciu, no zároveň veľmi široko nadefinovala výnimku z tohto zákazu. Avšak chorvátsky ústavný súd vyhlásil tento zákaz za protiústavný a neuplatňuje sa.⁴² V súčasnosti je Chorvátsko podľa EK (2017) uvádzané ako krajina, ktorá neuplatňuje obmedzenia nedeľného predaja.⁴³

3.9 Grécko

V prípade Grécka sa uvoľnenie nedeľného predaja stalo jednou z požiadaviek liberalizačného balíčka na pomoc ekonomike v roku 2013. Bolo stanovených sedem nedeľ v roku, kedy môžu obchodníci predávať bez obmedzení a rozšíril sa okruh predajcov, ktorí môžu predávať počas nedele. Ide najmä o malých predajcov, ktorí nesmú byť súčasťou veľkej medzinárodnej siete (s výnimkou franšízy), musia mať rozlohu predajne do 250 m² a nesmú byť prevádzkované ako „obchod v obchode“ (napríklad skrývať sa za internetový predaj), pričom platí, že nesmú byť umiestnené v priestoroch obchodných centier. Zároveň ale vláda špecifikovala 10 turistických regiónov, kde môžu jednotliví predajcovia predávať bez obmedzení 52 nedeľ v roku.⁴⁴

3.10 Veľká Británia

Zákon o nedeľnom predaji (Sunday Trading Act) reguluje nedeľný predaj vo Veľkej Británii. Zákon je však pomerne liberálny, v nedeľu stanovuje predajnú dobu pre veľké obchody od 10.00 hod. do 18.00 hod., pričom otváracia doba obchodu môže byť maximálne šesť hodín. Malé obchody nie sú obmedzené vôbec, zákaz predaja platí tiež počas Veľkonočnej nedele a Štedrého dňa. Tiež je možné otvorenie obchodov v prípade železničných staníc, letísk, čerpacích staníc, či lekární bez obmedzenia. Škótsko má navyše vlastnú právnu úpravu, ktorá neobmedzuje nedeľný predaj vôbec. Britská legislatíva je natoľko liberálna, že sa dá povedať, že krajina takmer neuplatňuje zákaz nedeľného predaja.

3.11 Holandsko

Holandsko patrí medzi krajiny, ktoré výrazným spôsobom od 80. rokov liberalizovali nakupovanie v nedeľu. Vo všeobecnosti síce platí, že nákupy v nedeľu sú formálne zakázané, avšak každá z provincií má právomoc rozhodnúť o otvorení obchodov, pričom túto možnosť jednotlivé municipality aj využívajú. Vo všeobecnosti sa dá konštatovať, že obchody sú povolené otvoriť v nedeľu v čase od 12.00 hod. do 22.00 hod.⁴⁵, pričom platí množstvo výnimiek zo zákazu (napríklad pre oblasti cestovného ruchu, či jednotlivé typy obchodov). Výnimku z nedeľného nakupovania predstavujú najmä niektoré sviatky. Holandsko sa práve pre rozsiahle výnimky dá považovať za krajinu, ktorá takmer nelimituje nedeľné nakupovanie.

3.12 Belgicko

Výrazné obmedzenia v oblasti nedeľného predaja má aj Belgicko.⁴⁶ Belgická legislatíva je vo všeobecnosti zameraná na vysokú ochranu pracovnej sily pred prácou v nedeľu, čo sa týka väčšiny profesií. Je preto zakázaný aj nedeľný predaj, avšak s veľkým množstvom

⁴² <https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/ustavni-sud-ponistio-odluku-o-zabrani-rada-nedjeljom.html>

⁴³ <https://www.croatiatraveller.com/SpecialInterests/Shopping.html#hours>
<https://www.eurofound.europa.eu/publications/article/2015/greece-changes-to-shop-opening-hours-and-working-time>

⁴⁵ <https://www.koopzondagen.net/#Friesland>

⁴⁶ https://emploi.belgique.be/fr/themes/reglementation-du-travail/duree-du-travail-et-temps-de-repos/repos-du-dimanche?id=395&fbclid=IwAR0akTd80SPGOZ74scXfrA3yFsXrjVY9o17mNYzv0J_Mvc8xThle9rrNu4A

výnimiek. Úplnú výnimku majú napríklad hotely, motely, či kempingové zariadenia, informačné agentúry, lekárne, železničné stanice, či letiská a pod. V prípade maloobchodu je možný predaj v nedeľu od 8.00 hod. do 12.00 hod. Rovnako sa uplatňuje výnimka pre mäsiarov, pekárne, či cukrárne, sklady potravín, ktoré zamestnávajú menej ako 5 pracovníkov, novinové spoločnosti, benzínové pumpy, obchody s tabakom, kvetinárstva. Ostatné maloobchodné predajne môžu mať otvorené tri nedele v roku, ktoré si vyberie zamestnávateľ, ďalšie tri nedele si môže vybrať opäť zamestnávateľ po kolektívnom vyjednávaní so zamestnancami. Ďalšie výnimky platia pre turistické centrá, či prímorské lokality, ktoré špecifikuje príslušná regulačná autorita Belgicka. Celkovo je tak belgická legislatíva pomerne komplikovaná a neprehľadná. Spôsobuje problémy nielen samotným obchodníkom ale nesie so sebou aj veľké regulačné zaťaženie a administratívne určovanie „vyvolených“ miest, kde je možný nedeľný predaj.

3.13 Luxembursko

V prípade Luxemburska tiež platí obmedzenie nedeľného predaja. Obchody môžu byť otvorené v nedeľu v čase medzi 6.00 hod. až 13.00 hod. Časť maloobchodných služieb – ako napríklad pekárne, či kiosky môžu byť otvorené v čase medzi 6.00 hod. až 18.00 hod. V prípade niektorých oblastí má právo rozhodnúť ešte aj Ministerstvo hospodárstva. Taktiež platia výnimky pre obchody na vlakových termináloch, či letiskách a pod.

3.14 Francúzsko

Pomerne komplikovanú legislatívu v oblasti obmedzenia nedeľného predaja má Francúzsko. Platia rozsiahle obmedzenia v oblasti maloobchodu, čo sa ale netýka potravín, ktoré môžu mať otvorené do 13-tej hodiny. Výnimku majú tiež hotely, kaviarne, reštaurácie, pekárne, či obchody pre domácich majstrov. Tiež môžu byť otvorené obchody v turistických oblastiach či obchody na staniciach. V rámci francúzskej legislatívy sa tiež uplatňuje určitá forma výhrady vo svedomí a príplatky za prácu v nedeľu pre zamestnancov.⁴⁷

3.15 Dánsko

Dánsko taktiež opustilo koncept zatvorených predajní v uplynulých desiatich rokoch. Od roku 2012 je preto predaj liberalizovaný a to s výnimkou vybraných štátnych sviatkov, kedy je predaj zakázaný. Aj počas týchto sviatkov existujú určité výnimky, napríklad pre pekárne, či benzínové pumpy.⁴⁸

3.16 Island

Island má vo všeobecnosti zavedený zákaz nedeľného predaja, avšak veľké obchodné centrá sú otvorené aj počas nedele (väčšinou v časoch od 10.00 hod. do 17.00 hod.)⁴⁹.

3.17 Malta

Aj v prípade Malty došlo k uvoľneniam v oblasti nedeľného predaja. Kým v minulosti bol tento predaj limitovaný najmä v turistických centrách, od roku 2017 je predaj v nedeľu povolený pod podmienkou, že obchody zostanú zatvorené v iný deň v týždni. Taktiež sa touto reformou uvoľnili niektoré z pravidiel zamerané na predaj počas sviatkov a zákaz predávať počas sviatkov ostal prakticky len v prípade Veľkého piatku. Malta je ďalším z príkladov krajín, kde ustúpili od striktného zákazu nedeľného predaja.

⁴⁷ https://www.economie.gouv.fr/entreprises/ouverture-commerce-dimanche?fbclid=IwAR2vrOY5WN5dk730YWLEn4vuQycqft3n4tayMGuMPF_u-QmpUzslaPEMPsQ

⁴⁸ <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2010/543>

⁴⁹ <http://4liberty.eu/retail-opening-hours-in-europe-regulation-that-fails/>

3.18 Cyprus

Cyprus patrí medzi krajiny, ktoré majú v nedeľu obchody oficiálne zatvorené. Avšak v krajine existuje množstvo výnimiek, ktoré zákaz zmiernujú. V turistických centrách je preto bežné nájsť otvorené hyper a supermarkety aj počas nedele, pričom výnimky platia aj pre niektoré vybrané prevádzky (pekárne a pod)⁵⁰. Cyprus tak patrí medzi krajiny s čiastočným zákazom nedeľného predaja.

3.19 Fínsko

Vo všeobecnom vnímaní je práve Fínsko vnímané ako jedna z krajín, ktorá poskytuje vysoký sociálny štandard obyvateľom a dbá na zvýšenú ochranu zamestnancov. Avšak v prípade regulácie nedeľného predaja je práve Fínsko príkladom krajiny, ktorá zrušila rozsiahle obmedzenia nedeľného predaja. Prítom práve nákupné hodiny boli v histórii Fínska riadené pomerne striktné. Do roku 1969 dokonca platilo obmedzenie pre otvorenie obchodov do 17 hodiny. Počas sobôt a sviatkov bola povolená otváracia doba od 8.00 hod. do 18.00 hod. K ďalším vlnám uvoľňovania opatrení dochádzalo postupne (1971, 1989), pričom ďalšia z väčších vln uvoľňovania prišla v roku 1994, kedy sa možný čas predaja rozšíril a pribudla možnosť mať v sobotu otvorené už od 7.00 hod. Do roku 1994 však stále ostávali uzatvorené obchody počas nedeľ, práve táto vlna uvoľňovania rozšírila nákupné hodiny počas predvianočného obdobia a povolila mať otvorené počas šiestich nasledovných nedeľ v roku. Ďalšia vlna uvoľňovania opatrení prišla v roku 1997 a opäť rozšírila otváracie hodiny obchodov. V prípade nedeľ opätovne došlo k uvoľneniu, pričom obchody mohli byť otvorené počas letných mesiacov a v decembri a okrem toho ešte päť ďalších nedeľ. V roku 2001 sa opäť menil zákon a vo všeobecnosti uvoľnil možnosť nakupovať počas nedele v obchodoch menších ako 400 m² a za určitých podmienok aj väčším obchodom počas roka. Od roku 2009 sa opätovne menili pravidlá a opäť zmiernili možnosti otvorenia pre obchody. A nakoniec v roku 2016 po dlhom čase došlo k úplnému zrušeniu obmedzení predajných hodín.⁵¹

3.20 Ďalšie štáty, ktoré neuplatňujú zákaz nedeľného predaja

Na druhej strane existuje široká skupina európskych krajín, ktoré žiadnym spôsobom neobmedzujú možnosť nedeľného predaja. Žiadne obmedzenia tak nenájdeme napríklad (v pomerne sociálne orientovanom) Švédsku, Estónsku, Litve (kde zákaz nedeľného predaja narazil na odpor obyvateľstva), či Lotyšsku. Nedeľný predaj neobmedzuje ani Írsko, Bulharsko, Fínsko, Maďarsko, Taliansko, Portugalsko, Rumunsko, či Slovinsko. Nedeľný predaj neobmedzuje ani Portugalsko, i keď diskusia o jeho nutnosti v krajine prebieha a na zákaz tlačí najmä v krajine dominantná katolícka cirkev.⁵² V našom stredoeurópskom priestore je skôr tendencia obmedzovať predaj počas sviatkov, k čomu pristupuje napríklad Česká republika, či Slovinsko. Krajiny, ktoré môžeme považovať za kultúrne blízke, či tranzitívne ekonomiky s výnimkou Poľska pristupujú práve k tomuto modelu.

Zákaz nedeľného predaja nie je bežný ani v iných krajinách vyspelého sveta. Otváracie hodiny v nedeľu takmer alebo vôbec neobmedzujú ani Čína, Hongkong, či Južná Kórea. Spomínaný zákaz nie je bežný ani v štátoch USA, s výnimkou niekoľkých municipalít, či štátov (obmedzenia môžeme nájsť napríklad v štáte Severná Dakota).

Obmedzenia nedeľného predaja nie sú bežné ani v menej vyspelých štátoch Európy, pričom tento zákaz nenájdeme napríklad v Severnom Macedónsku, Albánsku, Bosne, Srbsku ale ani na Ukrajine alebo v Rusku.

⁵⁰ http://www.cyprusworld.eu/cyprus_shopping.html

⁵¹ https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/119916/Helosvuori_Elina.pdf?sequence=1

⁵² <https://www.theportugalnews.com/news/sunday-shopping-debate-reignited-by-porto-bishop/49335>

3.21 Zhrnutie

Vo viacerých krajinách je nedeľný predaj obmedzovaný. Spoločným znakom pre všetky krajiny Európy, ktoré sú predmetom našej analýzy, však platí, že existujú rozsiahle výnimky, ktoré sú vo viacerých prípadoch neprehľadné a systém komplikujú. Aj zo správ z lokálnych médií môžeme nájsť kontroverzie a množstvo problémov, ktoré zákaz predaja spôsobuje. Napríklad v Nórsku sa konkurenčný boj vyostřil natoľko, že v roku 2016 došlo k vzájomnému sa udávaniu obchodníkov na políciu s cieľom ochromiť konkurenciu. Viacerí obchodníci sa snažia zákazy obchádzať a to napríklad tým, že pri kamennom obchode spravia online výdaj tovarov a pod., čím sa dostávajú do výhody pred obchodníkmi, ktorí takéto možnosti nemajú, či znižujú podlahové plochy obchodov aby splnili niektorú z možných výnimiek predaja. Podobne spôsobuje nedeľné nakupovanie kontroverzie i v Poľsku. V Maďarsku boli tieto kontroverzie natoľko silné, že vláda po roku tento zákaz radšej zrušila. Aj podľa skúseností a prieskumov z Poľska je zrejmé, že spotrebitelia v názore nie sú jednotní a spoločnosť je rozdelená na dve takmer rovnaké názorové skupiny.

Skúsenosti zo zahraničia preto ukazujú skôr na to, že otvorené obchody v nedeľu spôsobujú menej sociálneho napätia v spoločnosti ako ich zatvorenie, ktoré je predmetom dlhotrvajúcich polemík. Vo viacerých krajinách sú navyše zasiahnuté práve predajne malých a stredných podnikateľov, napríklad v turistickom ruchu (obchod so suvenírmi, obchodné predajne v turistických mestách a pod.). To častokrát vedie k množstvu výnimiek, ktoré zase vedú rôznym spôsobom k obchádzaniu tohto zákazu (predajňa potravín pridá do sortimentu suveníry a pod.). Problémom je aj právne ukotvenie zákazu predaja počas nedeľ. Skúsenosti z niektorých krajín ukazujú, že prípadný zákaz môže naraziť na ústavu. Napríklad v Grécku o súlade s ústavou a uprednostnení desať regiónov pred ostatnými (a možným ohrozením rovnakých podmienok na podnikanie) tiež rozhodoval ústavný súd.

Medzi ďalšie problémy patrí napríklad tzv. nákupná turistika, s ktorou sa stretáva v súčasnosti aj Slovenská republika. Či už ide o pravidelné kolóny slovenských áut do Rakúska v dňoch pracovných sviatkov (Vid' napr. [tu](#)), či naopak, počas niektorých exponovaných nedeľ z Rakúska na Slovensko. Podobné príklady sú však praxou aj v iných európskych krajinách. Napríklad holandské mesto Venlo zažíva nával nakupujúcich z Nemecka niekoľkokrát do roka⁵³. Podobné príklady sa dajú nájsť vo viacerých európskych krajinách. Takáto nákupná turistika má priamy dopad aj na financovanie štátu a výber dane z pridanej hodnoty, keďže časť spotreby sa realizuje v zahraničí.

Problémom zákazu nedeľného predaja vo viacerých krajinách je tiež spôsob presadenia týchto zákazov. Ako môžeme vidieť aj z analýzy zákazu nedeľného predaja, v jednotlivých krajinách, zákaz je presadený najmä v krajinách so silnými odbormi, či najmä v krajinách so silným náboženským cítením obyvateľstva. Zaujímavosťou je, že napríklad v prípade zavedenia zákazu nedeľného predaja v Maďarsku bolo proti samotnému Ministerstvu hospodárstva.

Nie je však možné zovšeobecniť tvrdenie, že zatvorené obchody sú vo vyspelých krajinách bežné. Dá sa konštatovať, že plošné obmedzenie nedeľného predaja a pomerne striktný zákaz predaja v nedeľu je skôr výnimočný a aj krajiny, ktoré formálne zakazujú nedeľný predaj (Španielsko, Belgicko, či Francúzsko), poskytujú tak široký zoznam výnimiek, takže o úplnom zákaze sa hovoriť nedá. Dokonca aj v štátoch, ktoré dlhodobo uplatňujú zákaz nedeľného predaja prebieha diskusia o jeho zmierneniach. Za zmiernením zákazov nedeľného predaja je predovšetkým množstvo problémov, ktoré tento zákaz spôsobuje nielen obchodníkom ale i spotrebiteľom. Dlhodobý trend v európskych krajinách

⁵³ https://ga.de/ga-english/news/off-to-the-netherlands_aid-43288543

spočíva skôr v zmierňovaní týchto opatrení, pričom výnimku v tomto smere tvorí Poľsko a čiastočne aj neúspešný príklad Maďarska pred pár rokov. Ostatné krajiny buď nepristupujú k zmenám alebo sú skôr náchylné obchody v nedeľu otvárať. Napríklad niektoré spolkové krajiny Nemecka otvorili počas pandémie koronavírusu obchody aj v nedeľu s cieľom znížiť koncentráciu nakupujúcich. Navyše, tento zákaz je v rámci Nemecka už dlhodobo pomerne diskutovanou témou. K liberalizácii predajných hodín obchodov pristúpili tiež na Malte, či v prípade Chorvátska a Grécka a v Holandsku a úplne ho zrušili vo Fínsku.

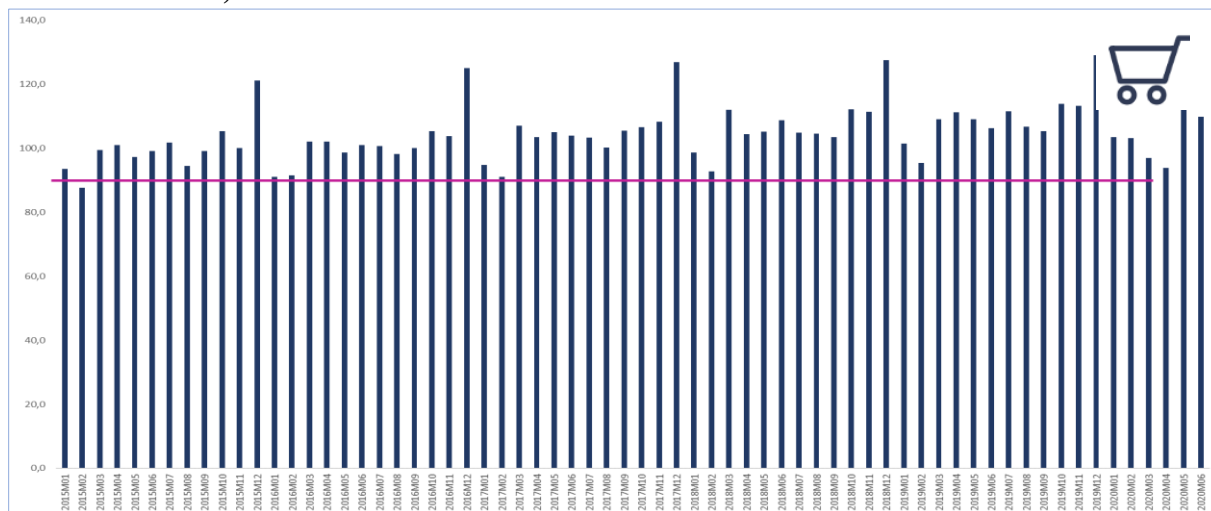
4 Možné dopady na ekonomiku a zamestnanosť

V prípade možného hodnotenia dopadov odporcovia zákazu nedeľného predaja hovoria o možnom prepade tržieb obchodníkov ako i negatívnych dopadoch na zamestnanosť. Avšak na základe realizovaného a zavedeného zákazu vo viacerých krajinách v uplynulom období ako i vďaka viacerým deregulačným reformám v rámci EÚ, vieme na základe dát získať obraz, či jednotlivé zásahy v rámci otváracích hodín (realizované najmä v poslednej dekáde) skutočne spôsobili problémy v sektore maloobchodu alebo nie. Určitú oporu v rámci posudzovania dopadov na ekonomiku môžu poskytnúť aj už existujúce výskumy. V nasledujúcej časti bude posudzovaný dopad zákazu nedeľného predaja na maloobchodný trh v dvoch krajinách – Poľsku a Maďarsku. Tieto dve krajiny sú svojou minulosťou ako i štruktúrou ekonomiky dostatočne podobné Slovensku. Zámerom druhej časti kapitoly je posúdenie dopadov zákazu predaja počas sviatkov na slovenský maloobchodný trh. Tento zákaz „ubral“ obchodníkom viac ako 15 nákupných dní počas roka a pri teoretickom zákaze nedeľného predaja, ktorý by sa týkal nižšieho počtu nedeľ, spomínaný zákaz umožňuje zistiť možné dopady na maloobchodný trh.

4.1 Možný dopad na tržby v maloobchode

Ak sa však pozrieme na ukazovateľ indexu mesačných tržieb podľa Eurostatu⁵⁴, v roku 2018 vidíme v Poľsku štandardný vývoj, pričom maloobchod v roku 2019 po zavedení obmedzení nedeľného predaja dokonca dosahuje lepšie výsledky ako v predchádzajúcich rokoch.

Graf 1: Výsledky indexu maloobchodu v Poľsku (maloobchod bez predaja motorových vozidiel)

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Eurostatu

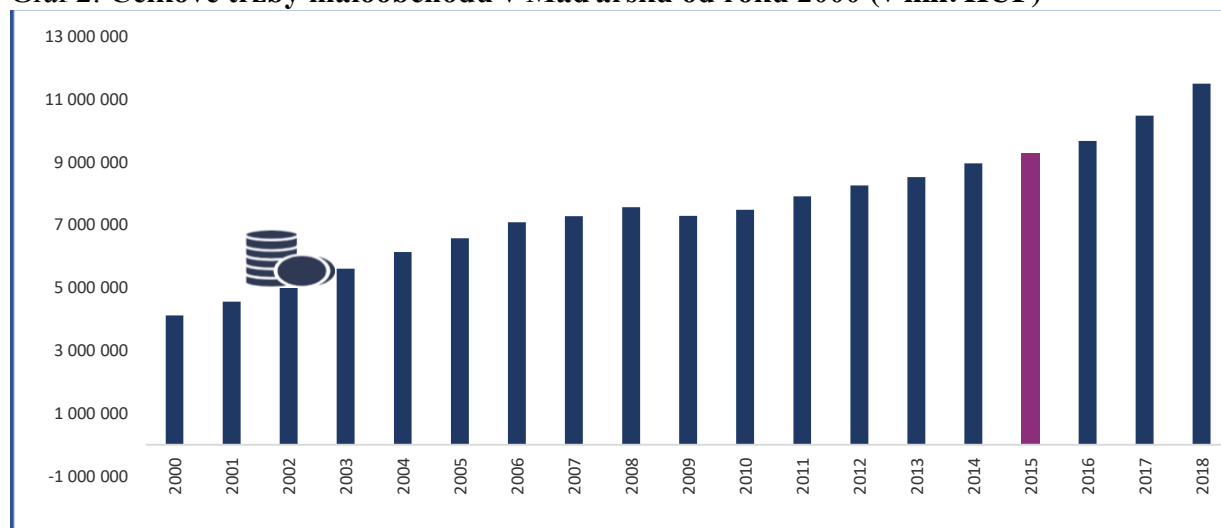
Kritici tohto prístupu by mohli namietat', že posudzovanie maloobchodu ako celku je nezmyselné, keďže sa v rôznych sektoroch mohol vývoj prejaviť rôzne. Avšak pokles indexu tržieb, ktorý by sa odlišoval od iných rokov nezaznamenávame ani v sektore predaja potravín, spotrebného tovaru, ani počítačov, či drogistického tovaru.

⁵⁴ Ide o ukazovateľ hospodárskeho cyklu, ktorý ukazuje mesačnú aktivitu maloobchodného sektora z hľadiska hodnoty a objemu. Údaje sú zostavené podľa klasifikácie NACE 2, pričom ide o porovnávanie údajov k roku 2015.

Na základe porovnania indexu tržieb maloobchodu sa dá konštatovať, že zákaz nedeľného predaja nemal zásadnejší dopad na poľský maloobchod. Týmto konštatovaním však netvrdíme, že časť firiem nemohla utrieť a dopyt spotrebiteľov sa nepresmeroval k realizácii spotreby u iných poskytovateľov, či v online priestore. Avšak takéto konštatovania na základe dostupných dát nie je možné vykonať. Napriek tomu sa javí, že nedeľná spotreba sa do značnej miery prerozdelená v iných dňoch.

V prípade Maďarska môžeme sledovať celkový rast tržieb v maloobchode počas sledovaného obdobia. Výsledky taktiež interpretujeme na Grafe 2.

Graf 2: Celkové tržby maloobchodu v Maďarsku od roku 2000 (v mil. HUF)

Zdroj: SBA, spracované na základe dát Štatistického úradu Maďarska, 2020

Aj v prípade ostatných odvetví môžeme vidieť nárast tržieb a k prepadu jednotlivých tržieb nedošlo ani v jednom zo sledovaných odvetví s výnimkou predaja kníh. V prípade predaja kníh však vidíme (podrobnejšie výsledky prinášame v Prílohe 1) pokles aj počas predchádzajúceho obdobia a skôr ako súčasť dlhodobejšieho trendu. Ani z pohľadu hodnotenia online predaja nemôžeme povedať, že zákaz nedeľného predaja mal za následok zvýšenie tržieb.

Tržby sa za rok 2015 v prípade online predaja síce zvýšili, avšak podobný trend pokračoval aj v predchádzajúcich a nasledujúcich rokoch a ide o trend, ktorý by nasledoval pravdepodobne aj v prípade, keby nedošlo k regulácii nedeľného predaja.

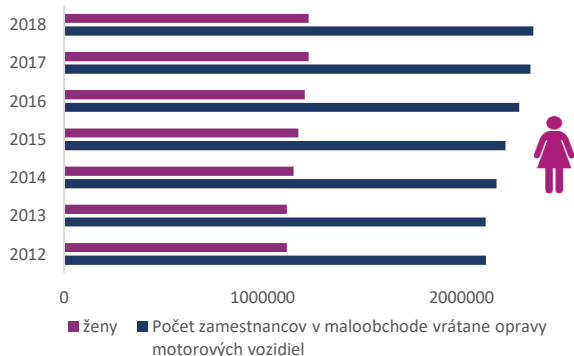
Ďalšou krajinou, ktorá v poslednom období liberalizovala nedeľný predaj je Fínsko. Napriek faktu, že uvoľnenie nedeľného predaja nebolo až takého zásadného charakteru, keďže aj do roku 2016 v určitej forme nedeľný predaj fungoval, nákupné centrá hlásia zvýšený záujem nielen návštevníkov ale i rast tržieb. V roku 2016 došlo k rastu tržieb v Helsinkách o viac ako 6 % a v ostatných oblastiach o cca 3 – 4 %. Práve obchodné centrá podľa Helosvouri (2016) získali na zrušení regulácie najviac. Tržby v ostatných častiach maloobchodu ostali približne rovnaké s predchádzajúcim obdobím.

4.2 Možné dopady na zamestnanosť

V prípade Poľska je možné vidieť určité dopady na zamestnanosť v prípade rozširujúcej sa regulácie nedeľného predaja. Aj napriek tomu, že údaje za rok 2019, kedy bol zavedený zákaz nedeľného predaja nie sú k dispozícii, určitý pohľad do problematiky poskytujú

v súčasnosti už dostupné dáta. Od roku 2017 síce došlo k nárastu počtu zamestnaných ľudí v maloobchodnom predaji, avšak dynamika rastu sa zásadne spomalila.

Graf 3: Vývoj počtu zamestnancov v maloobchode v Poľsku

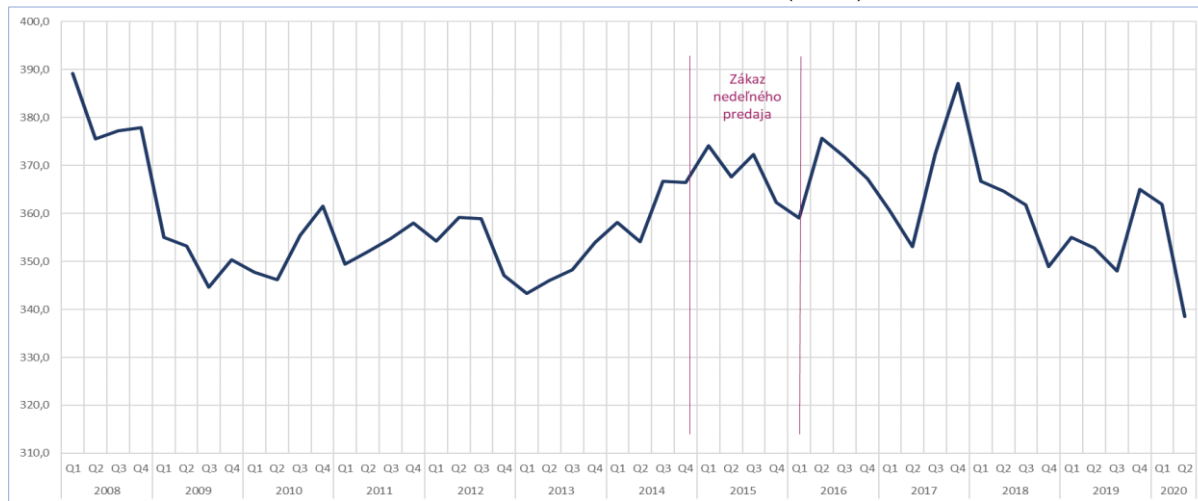

V prípade, ak posudzujeme zamestnanosť žien v oblasti maloobchodu, počet zamestnaných žien v maloobchode dokonca klesol. V roku 2018 dochádza k určitému poklesu počtu zamestnancov v maloobchode v Poľsku. Ako môžeme vidieť aj z grafu 3, dynamika rastu zamestnancov v maloobchode sa najmä v rokoch 2017 zásadne spomalila oproti predchádzajúcemu obdobiu.

Zdroj: SBA, spracované na základe dát Štatistického úradu Poľska

Maďarsko so svojim „experimentom“ so zatvorenými predajňami v nedeľu nepotvrďuje, ale ani nevyvracia predpoklady o znížení zamestnanosti. Na základe počtu zamestnancov v maloobchode v Maďarsku nie je možné jednoznačne určiť, že príčinou poklesu zamestnanosti je aj nedeľný predaj.

Graf 4: Počet zamestnancov v maloobchode v Maďarsku (v tis.)

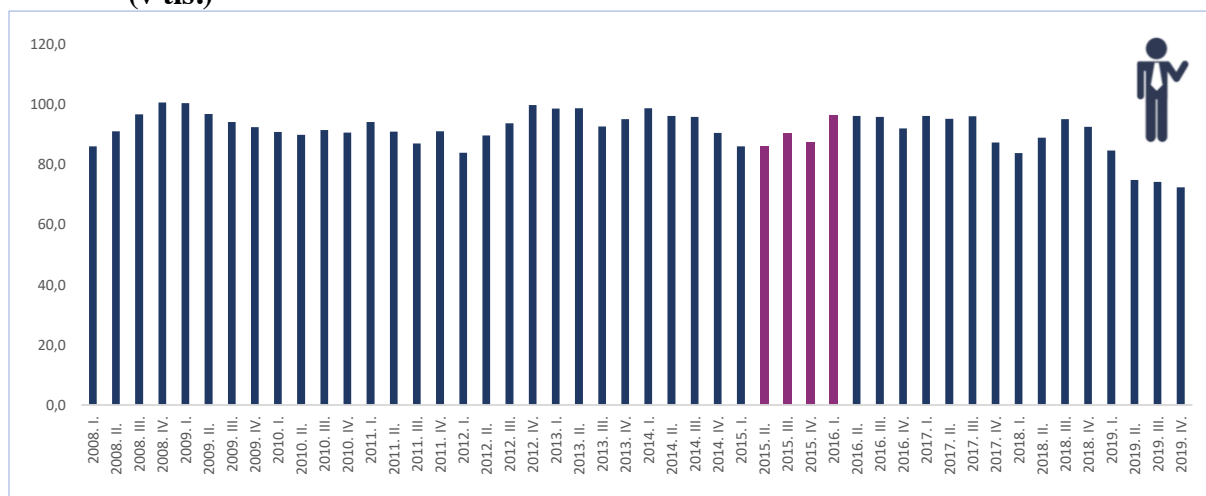
Zdroj: SBA, spracované na základe dát Štatistického úradu Maďarska, 2020

V období zákazu nedeľného predaja môžeme vidieť istý pokles počtu zamestnancov v maloobchode, avšak tento sa v ničom nevyvíja iným obdobiam. V predvianočnom období opäť rastie počet zamestnancov maloobchodu, pokles môžeme vidieť v časoch krízy (2010, v prípade Maďarska aj v roku 2013 a v roku 2020 v súvislosti s koronakrízou a hromadným zatváraním predajní počas predajných dní.

Ak však berieme do úvahy fakt, že zatvorenie maloobchodných prevádzok ovplyvňuje najmä fungovanie nákupných centier, dopad na zamestnanosť by mohlo byť cítiť aj v prípade finančných a ekonomických služieb, ktoré poskytujú najmä banky pôsobiace v týchto centrách. Avšak ani analýza dát v sledovanom období nepreukazuje pokles počtu

zamestnaných osôb vo finančníctve, resp. vývoj v sledovanom období sa neodlišuje od iných období.

Graf 5: Vývoj počtu zamestnancov vo finančných a poisťných službách v Maďarsku (v tis.)

Zdroj: SBA, spracované na základe dát Štatistického úradu Maďarska, 2020

V sledovanom období v Maďarsku tiež rástol počet maloobchodných predajní a kým v roku 2014 pred zavedením regulácie existovalo 90 131 prevádzok, v roku 2015 to už bolo 91 380 a v roku 2016 91 532. Pokles počtu prevádzok maloobchodu začal paradoxne až v roku 2017, kedy zaznamenáva Maďarsko pokles na 90 445 maloobchodných prevádzok. Nepotvrďuje sa ani predpoklad o tom, že za nárastom môže byť „účelový vznik“ predajní, ktoré majú výnimku, napríklad benzínových staníc, ktoré môžu predávať aj počas nedeľ. Kým v roku 2014 podľa Eurostatu bolo v krajine 1274 takýchto zariadení, v roku 2015, počas platnosti zákazu nedeľného predaja tento počet dokonca poklesol na 1142 a v roku 2016 (platnosť opatrení len počas prvého kvartálu) vzrástol na 1262. V roku 2017 už po skončení platnosti legislatívy dochádza k poklesu 1095 spomínaných zariadení (benzínových čerpacích staníc), čo by teoreticky mohlo naznačovať súvis so zrušením obmedzení nedeľného predaja, avšak toto tvrdenie nevieme dostatočne preukázať. Vo všeobecnosti sa na základe týchto dát dá konštatovať iba to, že dramatické dopady na maloobchod v prípade vzniku alebo zániku predajní pri zákaze nedeľného predaja nevznikajú.

V prípade posudzovania zamestnanosti je však vhodné oprieť sa o už existujúce výskumy na túto tému. Aj keď zmeny v zamestnanosti nemusia byť na prvý pohľad viditeľné, čo dáva argumenty zástancom zatvoreného maloobchodu počas nedeľ, na druhej strane existujú empirické výskumy, ktoré hovoria, že zrušením maloobchodného predaja dochádza k zvýšeniu zamestnanosti.

Štúdium amerických výskumníkov Burda a Weil (2005) ako i Goos (2004) dochádzajú k rovnakému záveru. Oba výskumy hovoria, že zrušenie zákazov nedeľného predaja pomohlo zvýšiť zamestnanosť v sektore maloobchodu (pričom hovoria o 4 – 6 %). Podobné výsledky priniesol aj výskum Bosslera a Oberfichtnera (2014), ktorí skúmali dopady zmiernenia zákazov nedeľného predaja v niektorých spolkových krajinách Nemecka a došli k záveru, že zamestnanosť v maloobchode sa mohla zvýšiť až o 3 – 4 %. To, že zákaz nedeľného predaja má dopady aj na zamestnanosť potvrdzuje vo výskume tiež Genakos a Danchev (2015), ktorí hovoria o štatisticky významnom dopade na zamestnanosť v maloobchode v prípade rušenia týchto opatrení. Podobne vidíme mierny nárast aj na kvartálnych dátach z Maďarska presne v období, kedy krajina pristúpila k zrušeniu zákazu nedeľného predaja.

V prípade Fínska tiež Helosvouri (2016) hovorí o tom, že liberalizáciou otváracích hodín došlo k rastu počtu odpracovaných hodín (čo sa ale stretlo s nevôľou odborov, keďže postupne začali rásť čiastočné úväzky).

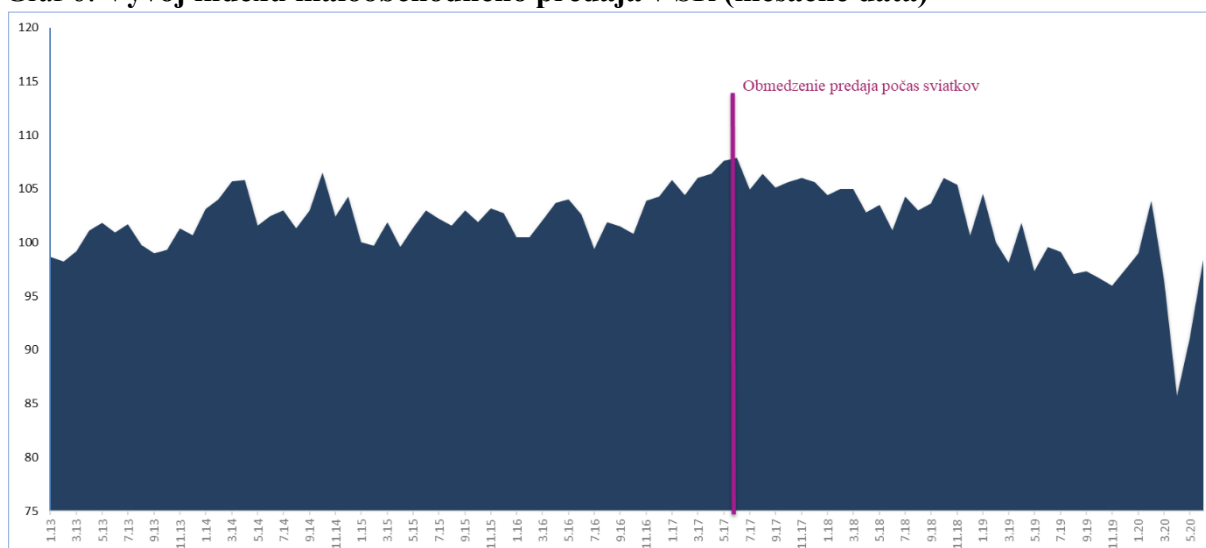
S trochou nadhľadu sa dá časť venovaná dopadom na zamestnanosť uzavrieť ako príklad „klamu rozbitého okna“ známeho z učebníc ekonómie. Na jednej strane nemusí nutne dôjsť k prepúšťaniu ľudí v maloobchode a zatvorené obchody sa v štatistikách nemusia prejavovať ako dramatické. Na strane druhej, k určitému poklesu zamestnancov, najmä na flexibilnejšie pracovné úväzky dôjsť môže a pravdepodobne aj dôjde. Výsledkom tiež môže byť spomalenie prijímania nových ľudí. Faktom tiež je, že kým v posledných rokoch bojoval maloobchod o nových ľudí a to aj zvyšovaním miezd, vplyvom zákazu nedeľného predaja sa tento trend môže zmeniť a takýto zákaz môže viesť k celkovej zmene na trhu. Maloobchodníci budú pravdepodobne vytvárať nové pracovné miesta v menšej miere, pričom sa môže zmierniť tlak na mzdy zamestnancov maloobchodu. Dopady na zamestnanosť v malom podniku analyzujeme v nasledujúcej časti štúdie.

4.3 Možné dopady na ekonomiku Slovenska

Ako sme už spomínali v Kapitole 1, čiastočné obmedzenie maloobchodného predaja sa v prípade Slovenska udialo s účinnosťou od 1.6.2017. Celkovo obchody ostávajú zatvorené úplne alebo čiastočne počas 15 dní do roka. Zároveň tento zákaz predstavuje možnosť skúmať dopady obmedzenia nákupných hodín na slovenský maloobchod.

V roku 2017 sa zatvorenie predajní najviac dotklo mesiaca september a november, oproti predchádzajúcemu obdobiu. Ak sa ale zameriame na porovnanie indexu tržieb v maloobchode podľa štatistického úradu, v sledovanom období došlo v maloobchode dokonca k jeho nárastu a to vo všetkých mesiacoch, v ktorých sa nakupovanie obmedzilo. Rovnako tak došlo k rastu maloobchodu aj v sledovaných mesiacoch (október a november) v prípade roku 2018.

Graf 6: Vývoj indexu maloobchodného predaja v SR (mesačné dáta)

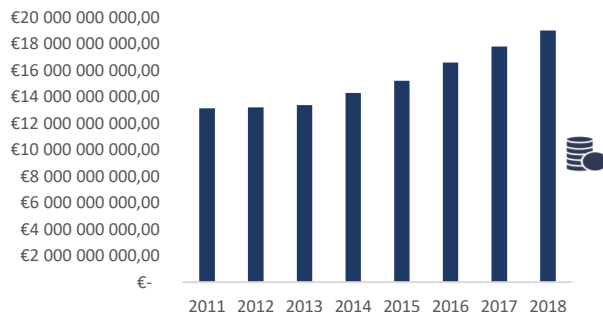

Zdroj: SBA, na základe dát ŠÚ SR

Z hľadiska priemerného nárastu indexu tržieb v maloobchode je rok 2017 dokonca najrýchlejšie rastúcim v sledovanom období 2013 – 2019. Rok 2018 je druhým najrýchlejšie rastúcim v sledovanom období. Pravdou však je, že toto obdobie sa vo všeobecnosti vyznačuje vysokou mierou rastu ekonomiky. Pokles v indexoch maloobchodného predaja

môžeme vidieť až v roku 2019 (Graf 6), čo však pravdepodobne súvisí skôr so zhoršujúcou sa celkovou ekonomickou situáciou. Zákaz predaja počas sviatkov sa preto v tržbách maloobchodníkov negatívne neprejavil (viď Graf 7).

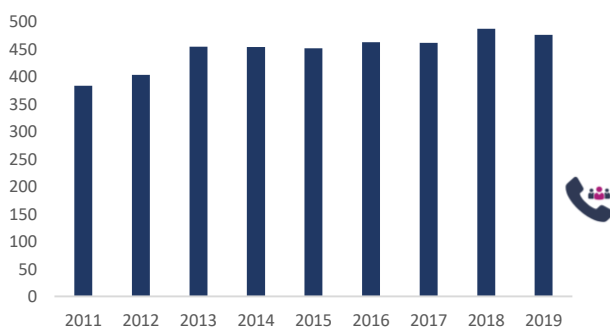
Graf 7: Tržby podnikov v sektore maloobchodu od roku 2011

Ani v prípade posúdenia tržieb podnikov s počtom zamestnancov viac ako 20, ktorí pôsobia v maloobchode nedošlo k prepadu tržieb a tieto rástli ako v roku 2018, tak i v roku 2017, kedy prvý raz došlo k obmedzeniu počtu dní predaja.

Zdroj: SBA, na základe dát ŠÚ SR

Graf 8: Pracovníci v službách a obchode (v tis.)

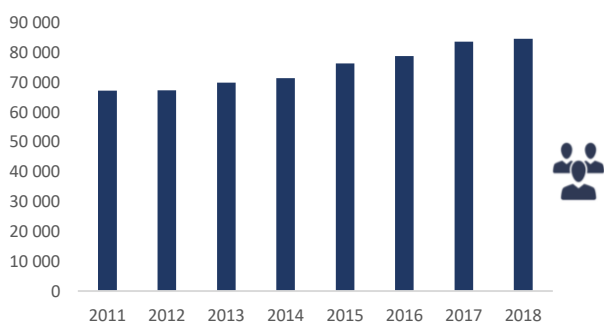

V prípade zamestnanosti máme k dispozícii dáta o pracovníkoch v službách a obchode. Ako môžeme vidieť z týchto dát, ani po zavedení zákazu predaja počas sviatkov nedošlo k poklesu zamestnanosti celej skupiny (maloobchod) a počet zamestnancov v obchode a službách v rokoch 2017 a 2018 rástol. Pokles môžeme vidieť až v roku 2019.

Zdroj: SBA, na základe dát ŠÚ SR

Nedeľné príplatky, ktorých zavedenie sme spomínali v prvej kapitole vo všeobecnosti spôsobili rast nákladov podnikateľov. V kombinácii s rastom zamestnancov v maloobchode môžu aj tieto príplatky stáť za snahou niektorých predajcov, ktorí podporujú zákaz nedeľného predaja (a to najmä s cieľom zníženia nákladov).

Graf 9: Počet zamestnancov v maloobchode v SR v podnikoch s viac ako 20 zamestnancami

Rast počtu pracovníkov v maloobchode pozorujeme aj v roku 2017 oproti roku 2016 (podniky s viac ako 20 zamestnancami). V roku 2018 môžeme taktiež vnímať istý nárast počtu zamestnancov, ktorý však nedosahuje predchádzajúce úrovne.

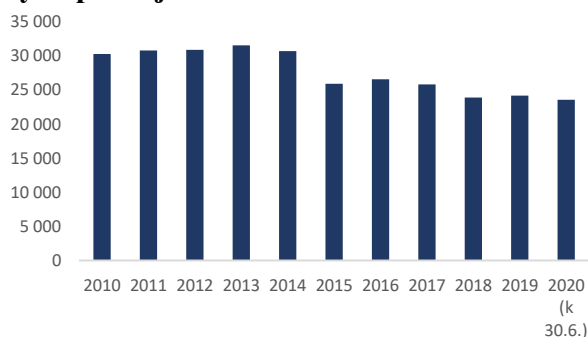
Zdroj: SBA, na základe dát ŠÚ SR

Vo všeobecnosti sa dá konštatovať, že slovenský maloobchod zaznamenal od roku 2011 nárast počtu zamestnancov (podľa ŠÚ SR). Práve zákaz predaja počas sviatkov mohol byť pre viacerých obchodníkov želanou reguláciou, ktorá by zabránila ďalšiemu zrýchleniu rastu počtu zamestnancov v sektore bez toho, aby sa nutne zmenila veľkosť tržieb (dáta tieto domnienky skôr potvrdzujú).

V prípade Slovenska preto môžeme konštatovať, že v prípade zníženia počtu pracovných dní a zákazom predaja významne nedošlo k zhoršeniu výsledkov sektora.

Ďalším z možných následkov obmedzovania predajných hodín môže byť oslabovanie sektora maloobchodu nie s ohľadom na zamestnanosť ale na počet malých podnikateľov pôsobiach v sektore. Štatistický úrad SR poskytuje dáta o počte aktívnych podnikateľských subjektov v maloobchode podľa klasifikácie SK NACE.

Graf 10: Počet maloobchodných prevádzok v kategórii „nešpecializovaných predajní“

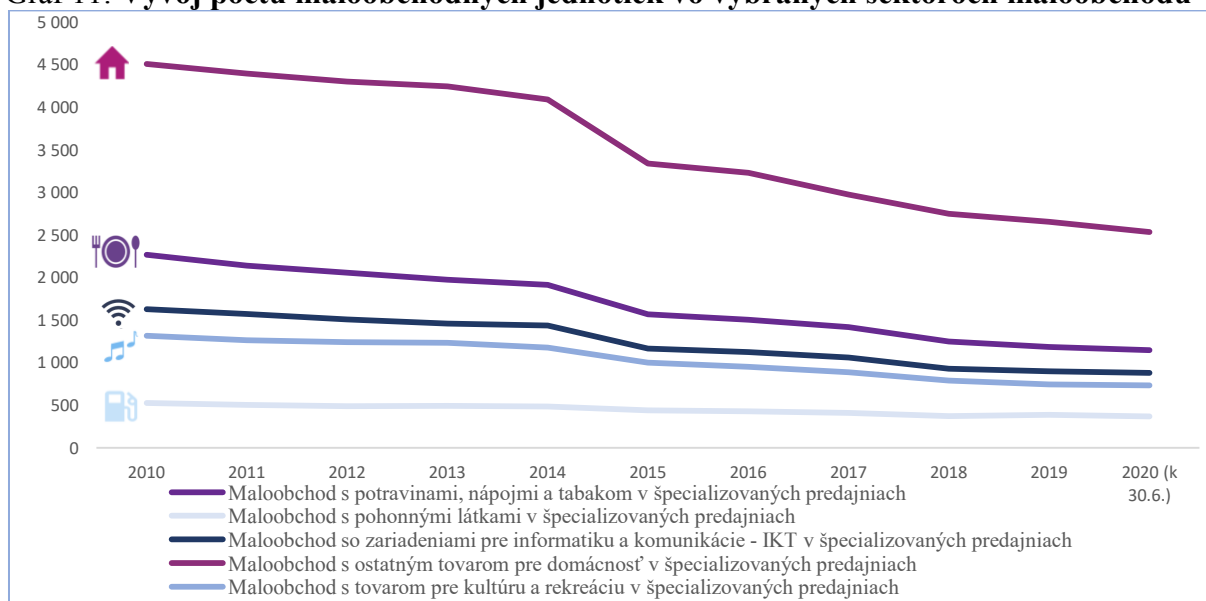

Od roku 2010 sledujeme v oblasti maloobchodu pokles počtu podnikateľov vo všetkých kategóriách. Celkovo je tento pokles najväčší v kategórii „Maloobchod v nešpecializovaných predajniach“, kde z počtu viac ako 30 000 jednotiek v roku 2010 sledujeme pokles na 23 522 jednotiek.

Zdroj: SBA, na základe dát ŠÚ SR

Pokles počtu maloobchodných jednotiek za uplynulých desať rokov sledujeme aj v prípade ostatných kategórií, či už ide o predaj potravín, pohonných látok (benzínových staníc), tovaru pre domácnosť, či tovarom pre kultúru a rekreáciu. Naopak, rast zaznamenáva sektor predaja mimo predajní, stánkov a trhov (online predaj). Tu ide o trend presunu časti spotreby na internet a do online priestoru.

Graf 11: Vývoj počtu maloobchodných jednotiek vo vybraných sektoroch maloobchodu

Zdroj: SBA, na základe dát ŠÚ SR

Vývoj v sektore naznačuje dlhodobé trendy, na ktoré zákaz predaja počas sviatkov nemal vplyv a sektor sa koncentruje dlhobojšie.

Z hľadiska veľkosti podnikov už ale vidíme, že zánik sa týka najmä mikro a malých podnikov. Počet veľkých obchodníkov na Slovensku (s počtom zamestnancov viac ako 500) za posledných 10 rokov, ktorí pôsobia v sektore maloobchodu rastie.

Trend je preto zrejmý, na Slovensku zanikajú viaceré podniky, ktoré neboli súčasťou „sietí“ predajní, včleňujú sa do väčších celkov a aj keď sa tento pokles neodráža na zamestnanosti, je možné konštatovať, že maloobchodný trh sa koncentruje čoraz viac.

Do akej miery ovplyvnil tento trend aj zákaz maloobchodného predaja počas sviatkov, zvlášť v prípade, ak je podľa zákona drobnému živnostníkovi povolené mať otvorené aj počas sviatkov je otáznne. Avšak v prípade poklesu počtu mikropodnikov sledujeme najväčší skok práve v roku 2018, ktorý bol prvým rokom, kedy došlo plnému uplatneniu novej regulácie.

Tabuľka 2: Veľkostné kategórie podnikov pôsobiach v maloobchode

Veľkostná kategória	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020 (k 30.6.)
mikro	70683	69826	69933	71138	69828	59371	68846	61800	55241	55522	54540
malé	1154	2181	1407	1535	1456	1236	1183	1444	1344	1349	1024
stredné	102	124	116	131	134	130	126	157	148	134	123
veľké	54	53	58	59	53	63	61	65	68	68	68
SPOLU	71993	72184	71514	72863	71471	60800	70216	63466	56801	57073	55755

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

Vzhľadom na tieto štatistiky, ktoré hovoria o ubúdajúcom počte MSP v oblasti maloobchodu upozorňujeme, že prípadné rozšírenie zákazov nedeľného predaja môže spôsobiť väčšiu koncentráciu trhu a zánik viacerých drobných podnikateľov v oblasti maloobchodu. V prípade, že sa malí obchodníci rozhodnú mať otvorené obchody aj v nedeľu, využívajú túto možnosť najmä ako konkurenciu voči veľkým reťazcom, pričom práve v oblasti potravín môže tento predaj (najmä spontánny, nie plánovaný, kedy zákazník zistí, že nutne niečo potrebuje kúpiť) byť dôvodom, prečo zákazníci v nedeľu navštívia práve malú predajňu miesto plánovaného veľkého nákupu v reťazci. Zákaz nedeľného predaja môže viesť k deformácii maloobchodného trhu a poškodiť tak práve malých podnikateľov. Podľa súčasnej legislatívy zároveň platí, že zatvorenie maloobchodnej predajne počas nedele je na zvážení samotného podnikateľa.

4.4 Ochrana zamestnancov, umožnenie voľna v nedeľu

Z hľadiska ochrany zamestnancov sa v prípade zákazu nedeľného predaja často argumentuje potrebou „chrániť“ zamestnancov pred prácou v nedeľu. Pri tejto argumentácii sa stretávame s názorom, že Slovensko má z hľadiska krajín Európy vysoký podiel zamestnancov, ktorí pracujú v nedeľu, a to aj s ohľadom na obchody otvorené počas nedeľ. V prvej kapitole štúdie sme analyzovali argumenty zástancov zákazu nedeľného predaja, pričom práve argument o vysokom podiele zamestnaných pracujúcich v nedeľu (tretí najvyšší v roku 2014) zaznieva veľmi často.⁵⁵

⁵⁵ Navyiac nejde o úplne korektné porovnanie, pretože ukazovateľ zamestnancov neberie do úvahy napríklad iné kontrakty (dohodári), zatiaľ čo ukazovateľ zamestnaných je komplexnejší a berie do úvahy všetkých zamestnaných na území členského štátu starších ako 15 rokov.

Ak sa však pozrieme na dáta Eurostatu z roku 2019, pravidelne pracujúci v nedeľu tvoria približne 16 % zamestnaných. Ide pritom o takmer rovnakú hodnotu, akú v tomto ukazovateli dosahuje Švajčiarsko (so zavedeným prísnyim zákazom nedeľného predaja) a Slovensko predbehlo aj sociálne orientované Fínsko, či Veľkú Britániu s čiastočným obmedzením nedeľného predaja. Podobné hodnoty ako Slovensko tiež dosahuje Cyprus, ktorý čiastočné obmedzenie nedeľného predaja zaviedol, či Francúzsko, opäť s čiastočným obmedzovaním nedeľného predaja. Nemecko, krajina so zákazom nedeľného predaja, ktorá je často uvádzaná ako vzorový príklad pre Slovensko vo viacerých oblastiach deklaruje pravidelnú nedeľnú prácu 12,8 % pracujúcich. Pritom na konci rebríčka pracovnej sily, pracujúcej v nedeľu je Portugalsko, ktoré má povolený nedeľný predaj. Konkrétne výsledky uvádzame v tabuľke 3.

Tabuľka 3: Podiel pracujúcich v nedeľu (zvyčajne)

Krajina	2019
Holandsko	20,7
Írsko	20,0
Španielsko	18,3
Veľká Británia	18,1
Malta	17,5
Fínsko	17,1
Grécko	16,9
Švajčiarsko	16,5
Slovensko	16,3
Cyprus	15,8
Francúzsko	15,5
Estónsko	15,4
Taliansko	15,2
Rakúsko	14,7
EU 28	14,2
EU 27	13,5
Švédsko	13,4
Dánsko	13,2
Nemecko	12,8
Belgicko	12,7
Rumunsko	12,5
Slovinsko	11,8
Česko	11,6
Lotyšsko	11,3
Nórsko	10,7
Luxembursko	10,1
Litva	9,3
Bulharsko	9,0
Chorvátsko	7,3
Maďarsko	6,1
Poľsko	5,6
Portugalsko	4,8

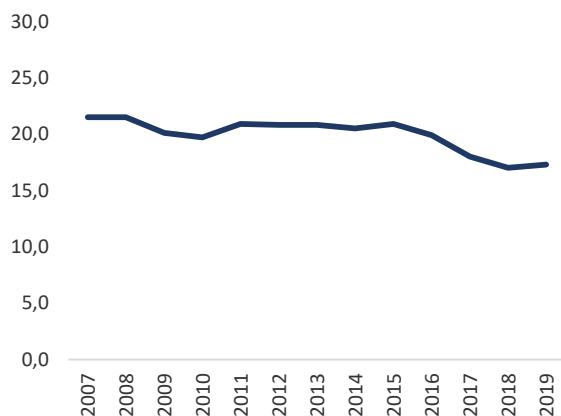
Zdroj: Eurostat

Inými slovami, ani výsledky z iných krajín nepotvrdzujú, že zákazom nedeľného predaja dôjde k väčšej ochrane zamestnancov v ekonomike (pričom ale nie sme v rozpore s tvrdením,

že zamestnanci v maloobchode budú mať voľno v nedeľu). Avšak podiel zamestnancov v obchode pracujúcich v nedeľu sa aj na základe tejto štatistiky javí len ako marginálny.

Zaujímavým z hľadiska posudzovania je však vývoj podielu slovenskej pracovnej sily pracujúcej v nedeľu.

Graf 12: Podiel zamestnancov pracujúcich pravidelne počas nedele

Pritom od roku 2015 v prípade Slovenska môžeme vidieť pokles podielu pracovníkov pracujúcich v nedeľu.

V prípade, ak by sme podobnou štatistikou posudzovali aj samostatne zárobkovo činné osoby, zistíme, že Slovensko je tretie od konca v podiele práce živnostníkov, ktorí počas nedele zvyčajne pracujú.

Nedá sa preto konštatovať, že Slovensko má vysoký podiel zamestnancov pracujúcich počas nedeľ.

Zdroj: SBA, spracované na základe dát Eurostatu

Tento podiel navyše klesá a z hľadiska posudzovania nedeľnej práce a ochrany zamestnancov počas nedeľ nie je možné povedať, že zavedením zákazu nedeľného predaja pre maloobchod sa dosiahne aj zníženie podielu pracujúcich v nedeľu. Vo všeobecnom ponímaní sa celková ochrana zamestnancov na území SR pri práci v nedeľu zmeniť nemusí.

4.5 Možné dopady na zamestnanosť v MSP

V prípade vyčísl'ovania možných dopadov na MSP sme sa zamerali na niekoľko modelových prípadov, ktoré majú za cieľ poukázať na stratu nedeľných predajných hodín v maloobchode. Dopad prípadného zákazu na maloobchod ako i na MSP pôsobiace v tomto sektore je zrejmý.

4.5.1. Príklad 1: Malá predajňa potravín

Predstavme si malú predajňu potravín, ktorej potreba na predajni sú 2 zamestnanci. V predajni tiež pracuje jeden vedúci, ktorého pracovná doba je ale iná od zamestnancov predajne.

Tabuľka 4: Malá predajňa potravín – modelový príklad

Deň v týždni	Otváracia doba	Počet zamestnancov na predajni	Pracovná doba zamestnancov	Vedúci zamestnanec (pracovná doba)
Pondelok	6:00 – 18:00	2	6:00 – 18:30	6:00 – 14:30
Utorok	6:00 – 18:00	2	6:00 – 18:30	6:00 – 14:30
Streda	6:00 – 18:00	2	6:00 – 18:30	6:00 – 14:30
Štvrtok	6:00 – 18:00	2	6:00 – 18:30	6:00 – 14:30
Piatok	6:00 – 18:00	2	6:00 – 18:30	6:00 – 14:30
Sobota	7:00 – 15:00	2	7:00 – 15:30	Voľno
Nedeľa	8:00 – 12:00	2	8:00 – 12:00	Voľno

Zdroj: SBA

V predajni musia počas jednej pracovnej doby pracovať minimálne dvaja zamestnanci (jeden je permanentne za pokladňou, jeden tzv. „na predajni“). Aby bolo možné vytvoriť pracovné zmeny, celková potreba zamestnancov na predajňu je 4 a jeden vedúci zamestnanec s odlišnou pracovnou dobou.

Pri tomto variante odpracujú celkovo počas týždňa zamestnanci 144 hodín a vedúci odpracuje štandardných 40 hodín. V prípade zamestnancov existuje rôzna variácia ich striedania, kedy niekedy pracujú v jednom čase traja (exponované hodiny), niekedy naopak iba dvaja. Týmto rozložením sa dá dosiahnuť štandardná pracovná doba 37,5 hodiny na zamestnanca.

V prípade variantu, kedy dôjde k zatvoreniu predajne odpracujú zamestnanci počas týždňa o 8 hodín menej. Mesačne ide menej o 32 hodín.

Potreba zamestnancov v takomto prípade neklesne, keďže stále existuje potreba vytvorenia pracovných zmien a zákonného „striedania“ zamestnancov v práci. Avšak úmerne poklesu počtu pracovných hodín je zrejmé, že zamestnanci zarobia menej (ukrátení budú napríklad o nedeľné príplatky). Iná situácia by však nastala v prípade, ak by bol v predajni zamestnaný ešte jeden zamestnanec na výpomoc počas exponovaných hodín (dohodár a pod.). V takomto prípade je možné kalkulovať, že potreba zamestnať tohto dohodára pre predajňu vypadne.

Strata pracovných hodín pre jedného zamestnanca v prípade štyroch pracovných nedeľ v danom mesiaci predstavuje v tomto prípade stratu asi osem pracovných hodín. Pri mzdovej sadzbe napr. 5 € na hodinu ide o 40 € v hrubom len bez príplatkov. Základný príplatok tvorí 3,33 €, čo pri ôsmich hodinách predstavuje 26,64 €. Celkovo tak v prípade zamestnanca v prípade zákazu nedeľného predaja môže dôjsť k poklesu hrubej mzdy o viac ako 60 € mesačne. Ani jeden z oslovených podnikateľov v prieskume neodmietol, že zákaz nedeľného predaja sa prejaví na mzde zamestnanca.

4.5.2. Príklad 2: Predajňa v nákupnom centre

Podstatnú časť maloobchodných predajní tvoria aj predajne, ktoré poskytujú svoje služby v nákupných centrách. Tieto predajne sú špecifické svojou otváracou dobou. Tá je značne závislá od otváracích hodín nákupného centra, pričom predajne musia mať otvorené podľa podmienok tohto obchodného centra

Ak uvažujeme typický príklad troch zamestnancov v predajni, rozloženie pracovných hodín môžeme modelovým príkladom určiť v Tabuľke 5.

Tabuľka 5: Predajňa v nákupnom centre – modelový príklad

Deň v týždni	Otváracia doba	Počet zamestnancov na predajni	Pracovná doba zamestnancov
Pondelok	9:00 – 21:00	3	9:00 – 21:00
Utorok	9:00 – 21:00	3	9:00 – 21:00
Streda	9:00 – 21:00	3	9:00 – 21:00
Štvrtok	9:00 – 21:00	3	9:00 – 21:00
Piatok	9:00 – 21:00	3	9:00 – 21:00
Sobota	9:00 – 21:00	3	9:00 – 21:00
Nedeľa	9:00 – 21:00	3	9:00 – 21:00

Zdroj: SBA

V tomto modelovom príklade uvažujeme, že zamestnancom odpadajú náklady na prevádzku čistiacej služby (zabezpečí obchodné centrum) a pod. Preto aj ich pracovná

doba končí zároveň s prevádzkovou dobou a navyše neuvažujeme s manažérom obchodu. Celková potreba zamestnancov pre takúto predajňu je 6 (označení sú ako zamestnanec A – F).

Rozloženie ich pracovných zmien v prípade sedemdňového predaja počas štyroch týždňov bude podľa Tabuľky 6⁵⁶.

Tabuľka 6: Modelový príklad rozloženia pracovných zmien v prípade otvorených nedeľ

1	pondelok	utorok	streda	štvrtok	piatok	sobota	nedeľa
Zamestnanci v práci	A, B, C	A, B, C	D, E, F	D, E, F	A, B, C	A, B, C	D, E, F
2	pondelok	utorok	streda	štvrtok	piatok	sobota	nedeľa
Zamestnanci v práci	D, E, F	A, B, C	A, B, C	D, E, F	D, E, F	A, B, C	A, B, C
3	pondelok	utorok	streda	štvrtok	piatok	sobota	nedeľa
Zamestnanci v práci	D, E, F	D, E, F	A, B, C	A, B, C	D, E, F	D, E, F	A, B, C
4	pondelok	utorok	streda	štvrtok	piatok	sobota	nedeľa
Zamestnanci v práci	A, B, C	D, E, F	D, E, F	A, B, C	A, B, C	D, E, F	D, E, F

Zdroj: SBA

Pre každého zo zamestnancov znamená takéto rozloženie, že odpracuje (v cykloch tzv. „dlhý a krátky týždeň“) 14 zmien (viď Tabuľka 7)

Tabuľka 7: Počet pracovných zmien na zamestnanca počas mesiaca (modelový príklad) v prípade otvorených nedeľ

	Zamestnanci - počet smien					
týždeň v mesiaci	A	B	C	D	E	F
1	4	4	4	3	3	3
2	4	4	4	3	3	3
3	3	3	3	4	4	4
4	3	3	3	4	4	4
počet odpracovaných dní:	14	14	14	14	14	14

Zdroj: SBA

V prípade zrušenia nedeľnej zmeny je pre majiteľa predajne nevyhnutné zmeniť rozloženie pracovníkov v predajni.

⁵⁶ Jednotliví zamestnanci sú označení ako zamestnanec A, B, C, D, E, F. Uvažujeme, že v danom príklade má fiktívny mesiac 30 dní, prvý deň mesiaca pripadol na sobotu a v mesiaci sa nevyskytuje sviatok. Ide o ilustračný príklad.

Tabuľka 8: Modelový príklad rozloženia pracovných zmien v prípade zatvorených nedeľ

1. týždeň	pondelok	utorok	streda	štvrtok	piatok	sobota	nedeľa
Zamestnanci v práci	A, B, C	B, C, D	C, D, E	D, E, A	D, A, B	A, B, C	
2. týždeň	pondelok	utorok	streda	štvrtok	piatok	sobota	nedeľa
Zamestnanci v práci	B, C, D	B, D, E	D, E, A	E, A, B	A, B, C	B, C, D	
3. týždeň	pondelok	utorok	streda	štvrtok	piatok	sobota	nedeľa
Zamestnanci v práci	C, D, E	D, E, A	E, A, B	A, B, C	B, C, D	C, D, E	
4. týždeň	pondelok	utorok	streda	štvrtok	piatok	sobota	nedeľa
Zamestnanci v práci	D, E, A	E, A, B	A, B, C	B, C, E	C, D, E	D, E, A	

Zdroj: SBA

V takomto prípade to znamená, že zamestnávateľ je schopný zabezpečiť prevádzku obchodu aj pri menšom počte zamestnancov, teda s piatimi (A – E).

Tabuľka 9: Počet pracovných zmien na zamestnanca počas mesiaca (modelový príklad) v prípade zatvorených nedeľ

	Zamestnanci					
týždeň v mesiaci	A	B	C	D	E	F
1	4	4	4	3	3	nadbytočný
2	3	4	3	4	3	nadbytočný
3	3	3	4	4	4	nadbytočný
4	4	3	3	3	4	nadbytočný
počet odpracovaných dní:	14	14	14	14	14	0

Zdroj: SBA

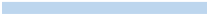
Na základe tohto príkladu č. 3 sa preto ukazuje, že časť pracovných miest môže byť ohrozená v prípade, že vypadne nedeľný predaj. Pri možnom zákaze nedeľného predaja, či obmedzovania predaja v nákupných centrách je preto potreba brať do úvahy aj možnosť, že časť zamestnanosti sa môže znížiť.

4.6 Zhrnutie

V prípade hodnotení ekonomických dopadov zákazu vieme konštatovať, že nespôsobí rozvrat maloobchodného trhu. Na základe analýzy dostupných dát z Maďarska ako i Poľska je možné predpokladať, že ekonomický dopad sa na maloobchodnom trhu prejaví. V oblasti tržieb sa pravdepodobne veľká časť tržieb rozloží do iných dní, avšak aj napriek tomu môže dôjsť k zvýšenej koncentrácii nákupov vo veľkých centrách na úkor malých obchodníkov, ktorí profitujú práve zo spontánnych nákupov. V oblasti zamestnanosti je možné, že dôjde k miernej korekcii zamestnanosti v podnikoch maloobchodu, pričom nie je na mieste očakávať fatálne dopady tejto regulácie.

Analýza slovenských podmienok, t. j. zatvorených obchodov počas sviatkov ukázala, že obchodníci sa týmto zatvoreným časom prispôbili, tržby im dlhodobo neklesajú a zamestnanosť v maloobchode rastie. V prípade zatvorenia všetkých nedeľ sme dokázali, že pri niektorých prevádzkach môže dôjsť k zníženiu počtu zamestnancov.

Zároveň platí, že zrušenie nákupov počas nedeľ bude mať dopad na mzdy zamestnancov v maloobchode aj v prípade, že obchodníci neznížia stav zamestnancov. Zároveň sa analýzou dalo potvrdiť, že klesá počet maloobchodníkov, ktorí sú mikro, či malými podnikateľmi a väčšinu predajní postupne preberajú veľké sieťové obchody. Práve pokles malých obchodných prevádzok ukazuje na hlbšie problémy maloobchodu, ktoré v mnohých prípadoch môže zákaz nedeľného predaja ešte prehĺbiť. Podrobnejšie sa im venujeme v analýze rozhovorov s podnikateľmi.

5 Prieskum medzi podnikateľmi

Zámerom kapitoly je prostredníctvom realizovaných hĺbkových rozhovorov získať detailnejší obraz o diskutovanej problematike zákazu nedeľného predaja, ako aj identifikovať dôvody pre a proti zavedeniu zákazu nedeľného predaja, ktoré boli získané zo strany malých a stredných podnikov. Zámerom tejto kapitoly je upriamiť pozornosť kvalitatívneho prieskumu aj na postoj podnikateľov k možným príčinám a následkom obmedzenej konkurencieschopnosti vzhľadom aj k veľkým reťazcom (napr. z pohľadu online priestoru).

5.1 Respondent 1 (Bratislavský kraj)

Podnikateľ je majiteľom menšej siete maloobchodných predajní s potravinami, pričom prvý obchod bol otvorený približne pred ôsmymi rokmi. Filozofiou spoločnosti je najmä ponúknuť zákazníkovi výlučne slovenské potraviny, ktoré sú aj skutočne vyrobené na Slovensku. Na otázku ohľadom dopadov COVID-19 na podnikanie, spoluzakladateľ siete maloobchodných predajní respondent uviedol, že tržby v predajniach, ktoré sú situované v obchodných centrách, klesli o 60 % oproti predkrízovému obdobiu. V porovnaní so situáciou v predajniach lokalizovaných v obchodných centrách, sídliskový predaj vzrástol. Z pohľadu nedeľného predaja pred pandemickou situáciou respondent uviedol, že časť maloobchodných prevádzok bola otvorená aj v nedeľu, pričom ide o tie prevádzky, ktoré sú lokalizované v obchodných centrách. Zatvorenie prevádzky sa prejavilo aj na nižšom príjme predavačiek vzhľadom na nenaplnené úväzky a stratu príplatkov za prácu v nedeľu. Tržby v obchodných centrách sa v čase realizácie rozhovoru zatiaľ nevrátili na úroveň pred koronakrízového obdobia. Rovnako respondent uviedol, že skúšali aj online predaj, ktorému sa darilo len v čase, keď boli všetky obchody zavreté. Vzhľadom na otváraciu dobu v obchodných centrách, v rámci ktorej sú prevádzkovatelia maloobchodných predajní rovnako povinní mať otvorenú prevádzku, nevznikol priestor pre kompenzáciu zatvorenej prevádzky v nedeľu prostredníctvom teoretického predĺženia otváracích hodín v týždni. Čiastočná kompenzácia však nastala v prevádzkach mimo obchodných centier, kde sa predĺžili otváracie hodiny v sobotu z doobeda až na poobedie.

Na otázku týkajúcu sa vnímaných pozitív, resp. negatív vyplývajúcich z teoretického zákazu nedeľného predaja odpovedal respondent jednoznačne: „pre koho to nie je ekonomicky výhodné nech si zavrie a pre koho to ekonomicky výhodne je nech si otvorí prevádzku“. Podľa respondenta, otázka teoretického zatvorenia prevádzok v nedeľu nedáva v slobodnej spoločnosti zmysel. V rámci jednotlivých prevádzok potravín, obchodné plochy v obchodných centrách patria medzi najdrahšie, čo sa týka nájomov. V prípade trvalého zákazu predaja v nedeľu sa využitie predajných plôch v nákupných centrách zhorší o 1/7, čo by podľa respondenta, vzhľadom na skutočnosť, že približne polovica maloobchodných prevádzok maloobchodu je situovaná v obchodných centrách, malo dopad na ich podnikanie v zmysle prehodnotenia lokalizácie takýchto prevádzok. Podľa respondenta je dôležité zamerať sa na otázku stability podnikateľského prostredia, čo nie je len otázka momentálnej situácie. Na podnikateľské prostredie podľa respondenta negatívne vplýva okrem zatvorenia prevádzok počas sviatkov a skokového zvyšovania príplatkov za prácu v sobotu a nedeľu aj iné neustále zmeny, ktorým sa podnikatelia nestačia prispôbovať.

5.2 Respondentka 2 (Trenčiansky kraj)

Respondentka pôsobí v Trenčianskom kraji. Maloobchodný predaj textilnej galantérie prevádzkuje respondentka od 1. novembra 2014. Galantéria je lokalizovaná v nákupnom

centre na sídlisku v Trenčíne. Predmetom podnikania je predaj textilnej galantérie a bytového textilu (ako sú rôzne druhy látok, priadze, ihly, nite, gombíky, posteľné obliečky, plachty, oblečenie, spodné oblečenie, doplnky a taktiež šijú aj vlastné rúška s rôznymi motívmi pre deti aj dospelých. Tak ako všetky prevádzky okrem tých, ktorým bola udelená výnimka, nariadením vlády musela byť zatvorená aj maloobchodný predaj textilnej galantérie. Na otázku aký vplyv mal koronavírus na podnikanie, respondentka uviedla, že pred rokom začali pracovať na online predaji a založili e-shop, ktorému však nevenovali výraznejšiu pozornosť. V rozhovore ďalej respondentka uviedla, že práve počas vypuknutia pandémie fungovali prostredníctvom e-shopu, v rámci ktorého išli na odbyt látky a gumičky, ktoré boli potrebné na výrobu rúšok.

Pred vypuknutím pandémie nemali v maloobchodnej prevádzke galantérie zavedený nedeľný predaj. V obchodnom centre je síce možnosť predávať aj v nedeľu, ale nie je to podmienkou. V predvianočnom čase otvorených nediel mali možnosť otvoriť aj v nedeľu, avšak neosvedčil sa im nedeľný predaj ani počas tohto obdobia, keď že obchod navštívil malý počet zákazníkov. V rozhovore respondentka uviedla, že s ohľadom na predmet podnikania ani neuvažujú, že by do budúca bola galantéria otvorená aj v nedeľu.

Z dôvodu nariadenia vlády o uzavretí prevádzky sa maloobchodná predajňa preorientovala zo dňa na deň vyslovene len na online predaj. Všetok predaj vybavovala respondentka výlučne cez e-shop z domu. Ďalej v rozhovore uviedla, že samotný názov textilnej galantérie im pravdepodobne pomohol zviditeľniť sa počas tejto zložitej situácie a ľudia si ich jednoducho vyhľadali cez internet bez toho, aby museli rozbehnúť cielený marketing. To súviselo aj s tým, že v konečnom dôsledku dosiahnuté tržby neklesli, naopak mierne vzrástli. O dotáciu od štátu preto nepožiadala, fungovala z domu a naďalej platila aj všetky odvody. Z hľadiska dopadov koronavírusu na zamestnanosť, respondentka nemusela prepúšťať vzhľadom na to, že zamestnáva len jednu brigádnicku na výpomoc a to sporadicky, ktorá však prišla o možnosť privyrobiť si, keďže brigádnicka, ktorú pani podnikateľka zamestnáva je na invalidnom dôchodku. V otázke dopadov COVIDu-19 na výšku cien, pri určitých položkách, ktoré boli potrebné na výrobu rúšok, čo súviselo s vyšším dopytom, došlo k miernemu zvýšeniu cien. Z dôvodu zavedeného online predaja, respondentka nepociťovala stratu konkurencieschopnosti ale naopak priniesol jej konkurenčnú výhodu, vďaka ktorej neboli utržené straty, ktoré by prišli vzhľadom na to, že kamenná predajňa musela byť zatvorená. Po opätovnom otvorení obchodu online predaj ustal, ale pravidelní aj noví zákazníci opäť navštevujú kamennú predajňu. Na otázku či vníma aj nejaké negatíva zatvorenej prevádzky, pani podnikateľka uviedla, že by bola skôr za zatvorenú prevádzku v nedeľu. Ďalej uviedla, že určité obdobie pracovala v susednom Rakúsku, kde majú v nedeľu zatvorené obchody a ľudia si na to zvykli. Následne respondentka uviedla, že diskutovaný zákaz nedeľného predaja vzhľadom na to, že nemá otvorenú prevádzku v nedeľu, nevníma ako podstatný problém.

5.3 Respondent 3 (Trenčiansky kraj)

Oslovený respondent prevádzkuje živnosť v meste Partizánske v Trenčianskom kraji. Predajňu s rezanými kvetmi vedie od roku 1993 (už 27 rokov). Predmetom jeho podnikania je predaj rezaných kvetov, črepníkových kvetov, kytíc, umelých kvetov a vencov, aranžérske práce a rôzne interiérové doplnky s tým súvisiace. V sezóne tiež predáva napríklad planty. Tak ako všetky prevádzky okrem tých, ktorým bola udelená výnimka, nariadením vlády musel byť od 14.3.2020 zatvorený aj maloobchod s kvetmi. Prevádzku otvoril až 1.4.2020 vzhľadom na to, že koncom marca bolo síce už povolené otvoriť prevádzku ale na trhu v tom čase vznikol problém s nákupom kvetov od dodávateľov, ktorí nemali pripravené dostatočné zásoby. Rezané kvety, ktoré mal respondent nakúpené musel v čase úplného zatvorenia prevádzky všetky vyhodiť čím mu bezprostredne po zavretí prevádzky vznikla strata.

Pred vypuknutím pandémie, v maloobchodnej prevádzke mali zavedený nedeľný predaj, ktorý realizovali už od roku 2003 (17 rokov). Respondent dodal, že situácia si to vyžiadala vzhľadom na to, že ľudia potrebujú nakupovať živé kvety na oslavy, ale aj sväté prijímania, birmovky, ktoré sa konajú výhradne v nedeľu. V predmetnej maloobchodnej prevádzke dosahuje nedeľný predaj významný podiel na celkových tržbách. Z rozhovoru vyplynulo, že nedeľné tržby generujú v priemere 1,5 násobok mesačnej tržby za rok. Na otázku ako sa zmenili tržby v období prijímania protipandemických opatrení súvisiacich s COVID-19 uviedol, že za mesiac marec sa ich celkové tržby prepadli o viac ako 40 %. Vzhľadom na to, že v apríli už bola prevádzka otvorená, tržby boli v porovnaní s bežným obdobím pred pandemiou nižšie už len približne o 15% a to najmä vďaka tomu, že respondent v tom čase predával planty a tržnice boli v tom čase zatvorené. Ako ďalej vyplynulo z rozhovoru v máji evidoval pokles tržieb na úrovni okolo 20 % a v júni sa už tržby dostali na takmer pôvodnú úroveň.

Z pohľadu dopadov COVID-19 na zamestnanosť, respondent uviedol, že na počte zamestnancov sa to neodrkadilo, pretože sa snažil zachovať všetky pracovné miesta. Zamestnáva tri zamestnankyne, z toho dve dlhodobo. V rámci ďalších sekundárnych dopadov zatvorenej prevádzky v oblasti zvyšovania/znižovania cien, respondent v rozhovore uviedol, že ceny kvetov, najmä rezaných, boli na burzách výrazne vyššie. Rast nákladov na vstupy sa do istej miery prejavil aj na raste cien v maloobchodnom predaji. Zvyšovanie cien však nemalo vplyv na pokles počtu zákazníkov, prípadne na úplnú stratu zákazníkov. Zvýšenie cien nemalo podľa respondenta vplyv ani na stratu konkurencieschopnosti.

Na otázku či sa spotrebitelia, resp. zákazníci stotožnili so zatvorenou prevádzkou v nedeľu a aká bola ich reakcia, respondent uviedol, že spotrebitelia si na to postupne zvykli. V nadväznosti na otázku možnosti kompenzovať zatvorenie prevádzky v nedeľu napríklad predĺžením otváracích hodín v iných dňoch v týždni, respondent v rozhovore uviedol, že ich predajňa je otvorená každý pracovný deň od 9:00 - 19:00 a v sobotu od 8:00 - 19:00, čo v podstate nevytvára žiadny priestor na potenciálnu kompenzáciu strát v rámci predlžovania otváracích hodín.

Respondent z jeho pohľadu nevníma žiadne pozitíva zatvorenej prevádzky v nedeľu, vzhľadom na to, že predaj v nedeľu sa významnou časťou podieľa na celkových tržbách. Ani z pohľadu zákazníkov, ktorí boli nespokojní v čase, keď maloobchodná prevádzka bola v nedeľu zatvorená. Ďalej uviedol, že v prípade dlhodobo zatvorenej prevádzky v nedeľu by musel pristúpiť k prepúšťaniu.

Diskutovaný zákaz predaja v nedeľu je podľa respondenta podstatným problémom z pohľadu straty tržieb a aj z pohľadu dopadov na zamestnanosť, pričom v rozhovore uviedol, že by musel jednu z troch zamestnankyň prepustiť. Podľa neho by bolo vhodné aby

rozhodnutie či má byť v nedeľu prevádzka otvorená alebo nie zostala na individuálnom rozhodnutí podnikateľa, ktorý zhodnotí či je to pre neho rentabilné. V súvislosti s tým ako vníma iné podstatnejšie obmedzenia v súčasnosti odpovedal, že také obmedzenia v podnikaní aké sú na Slovensku, nie sú nikde v zahraničí.

Na otázku či by vo všeobecnosti prípadný trvalý zákaz predaja v nedeľu mohol byť teoretickým dôvodom na zánik prevádzky, respondent uviedol jednoznačne, že by to nebol pre neho dôvod na zánik ale malo by to vplyv na počet zamestnancov, ktorých zamestnáva, pričom jedna zamestnankyňa by pravdepodobne prišla o prácu.

5.4 Respondentka 4 (Prešovský kraj)

Respondentka 4 pôsobí v Prešovskom kraji. Prevádzkuje maloobchodný predaj originálnych výtvarných umeleckých a remeselných výrobkov (obrazy, sochy a všetko čo súvisí s umením ako takým), primárne ide o predaj obrazov. Filozofiou jej podnikania je podpora lokálnych a regionálnych predajcov. Obchod je kvôli väčšiemu zoskupeniu potenciálnych spotrebiteľov strategicky situovaný v obchodnom centre. Pred prepuknutím koronavírusu na Slovensku bola prevádzka v obchodnom centre otvorená aj v nedeľu, pričom práve nedeľný predaj je citeľne nižší v porovnaní s ostatnými dňami v týždni. Respondentka ďalej uviedla, že ak by maloobchodná predajňa nebola lokalizovaná v obchodnom centre, prevádzka by bola v nedeľu zatvorená, ale vzhľadom na situovanie, to nie je možné.

Z dôvodu protipandemických opatrení bola prevádzka v obchodnom centre od 15. marca zatvorená. Na otázku z oblasti dopadov koronakrízy na prevádzkovanie maloobchodnej predajne, respondentka uviedla najmä celkovú stratu tržieb. Aj napriek tomu, že realizujú aj online predaj, spotrebitelia v obavách z neistoty vyplývajúcej zo šírenia vírusu, nemali záujem o kúpu výrobkov, ktoré sú ponúkané v predmetnej maloobchodnej prevádzke. Počas rozhovoru boli vyslovené obavy z dobehnutia utržených strát aj vzhľadom na to, že najvyššia návštevnosť a predaj je koncentrovaný v decembri a v období veľkej noci, pričom práve príjmy z veľkej noci vypadli.

Podľa respondentky, potenciálne zatvorenie prevádzky v nedeľu by nemalo dopad na tento typ maloobchodnej prevádzky. Kúpa obrazu sa nerealizuje počas prvej návštevy obchodu, čiže spotrebitelia si vedia naplánovať kúpu obrazu na sobotu. Vzhľadom na realizáciu predaja aj v online priestore nebolo potrebné ani teoretické kompenzovanie straty napríklad predĺžením otváracích hodín prevádzky. Podľa respondentky by zatvorenie prevádzky v nedeľu malo skôr pozitívne ako negatívne dopady. Z vyjadrenia vyplynulo, že teoretické zatvorenie prevádzky by bolo prínosné pre zamestnancov, ktorí by mali napríklad možnosť trávenia voľného času v nedeľu, a zo strany zamestnávateľa by boli nižšie náklady na príplatky za prácu v nedeľu. Z hľadiska dopadov na zamestnanosť, respondentka nechcela zasahovať do personálneho obsadenia, a preto hľadala spôsoby, ktorými by sa dalo predísť prepúšťaniu. Straty zatvorenej prevádzky z dôvodu koronakrízy, boli vzhľadom na dosahovanie nulových tržieb v dôsledku zatvorenej prevádzky o to výraznejšie, že vznikali v súbehu s bežnými nákladmi ako nájomné a náklady na mzdy. Zvažovali aj zmenu cien ale nakoniec od toho ustúpili a stratu sa rozhodli kompenzovať znížením vlastných nákladov. Došlo aj k čiastočnej strate zákazníkov, pričom COVID-19 sa odzrkadlil na ich spotrebiteľskom zmýšľaní. Podľa názoru respondentky sú v momentálnej situácii spotrebitelia v nákupoch menej spontánni (mimo uspokojenia základných potrieb) aj vzhľadom na pretrvávajúce obavy z neistoty o budúcnosť. Rovnako aj respondentka pociťuje obavu z neistoty či maloobchodná prevádzka prežije na trhu. Obchodné centrum sa otvorilo 20. mája, ale viac menej je stále prázdne. Ľudia neprichádzajú, pričom respondentka poukázala na rozdielnú situáciu v porovnaní s Bratislavským krajom, v ktorom sa podľa jej

názoru situácia líši. Týmto respondentka poukázala na regionálne rozdiely, ktoré vníma ako jednu z bariér v rámci podnikania.

Respondentka uvažovala aj o zániku maloobchodnej prevádzky, pričom hlavným dôvodom bolo zatvorenie prevádzky ako takej vzhľadom na skutočnosť, že znovuotvorenie bolo závislé od otvorenia prevádzky obchodného centra. No nakoniec sa rozhodla, že bude pokračovať v podnikateľskej činnosti, avšak podľa jej odhadov potrvá ešte približne trištvrte roka kým znížia straty na nulu. Z hľadiska odporúčaní respondentka uviedla najmä potrebu tvorby podporných opatrení, ktoré by zohľadnili regionálne rozdiely vyplývajúce najmä z diferenciácie vnímaných podnikateľských podmienok, ako aj spotrebiteľského správania v Bratislave v porovnaní so zvyškom Slovenska. Zároveň by respondentka uvítala smerovanie pozornosti skôr na odvody alebo nedostatočnú podporu, resp. výšku pomoci, ktorá sa týka najmä nájomného a podporu na zamestnancov. Podľa respondentky existuje priestor na zefektívnenie aj v oblasti aktívnej politiky trhu práce, najmä z pohľadu realizovaných projektov, ktoré by ponúkali väčší priestor pre uplatnenie aj v maloobchode.

5.5 Respondent 5 (Prešovský kraj)

Respondent 5 pôsobí v Prešovskom kraji. Prevádzka spadá do maloobchodného predaja potravín a na trhu pôsobí od januára 2020 (respondent má historicky dlhoročné skúsenosti v predmetnom maloobchode). Pred prepuknutím koronavírusu na Slovensku bola prevádzka otvorená aj v nedeľu a práve nedeľný predaj bol nižší v porovnaní s ostatnými dňami v týždni, na úrovni približne 60 % priemernej dennej tržby.

V čase prijímania protipandemických opatrení bola prevádzka, ako aj v prípade ostatných maloobchodných prevádzok v nedeľu zatvorená. Na otázku z oblasti dopadov koronakrízy na prevádzkovanie maloobchodnej predajne, respondent uviedol, že celkové tržby z maloobchodného predaja počas koronakrízy rástli. Napríklad sa zvýšil okrem dopytu po antibakteriálnych géloch, mliečnych produktoch (najmä jogurtov) aj dopyt po alkohole čo v čase, keď boli služby v pohostinstvách zakázané, viedlo ku konkurenčnej výhode. Za najsilnejší mesiac respondent označil marec. Podľa jeho vyjadrení to bolo okrem iného spôsobené najmä zmenou spotrebiteľského správania, ktorá súvisela najmä s predzásobením vzhľadom na neistotu z vývoja pandemickej situácie. V čase realizácie rozhovoru sa už tržby dostávali k úrovni z pred koronakrizového obdobia.

Na otázku týkajúcu sa teoretického trvalého zákazu nedeľného predaja, respondent uviedol, že ak by k nemu došlo celoplošne aj v rámci veľkých reťazcov, vnímal by to skôr pozitívne ako negatívne a mal by podľa jeho vyjadrení aj spoločenský presah, ktorý by prevážil istú stratu tržieb. V opačnom prípade, ak by nedošlo k celoplošnému zákazu nedeľného predaja, respondent uviedol, že by z pohľadu maloobchodníkov išlo o stratu konkurencieschopnosti. V otázke straty tržieb v predmetnom maloobchodnom predaji, by sa dal podľa respondenta očakávať podobný scenár ako v čase, keď bola prevádzka v dôsledku prijímania protipandemických opatrení v nedeľu dočasne zatvorená.

Podľa respondenta počas tohto obdobia dochádzalo v jeho prevádzke k presunutiu spotrebiteľských nákupov, resp. k odloženiu nákupu na iný deň v týždni, spravidla na pondelok. Práve v tento deň respondent evidoval nárast tržieb približne o 20 %. Na druhej strane z odpovede vyplynula otázka do akej miery by v prípade potenciálneho trvalého zákazu nedeľného predaja boli tieto dlhodobé straty kompenzované v ostatných dňoch v týždni. Podľa respondenta by pravdepodobne nešlo o výraznú sstratu ale určitá strata tržieb by každopádne vznikla. Bez ohľadu na koronakrízu, v čase vedeného hĺbkového rozhovoru, uvažovali o predĺžení otváracích hodín prevádzky v letnom režime, pričom by išlo konkrétne o predĺženie otváracích hodín v piatok a v sobotu. Respondent naznačil, že z tohto hľadiska

by zároveň došlo aj k potenciálnej kompenzácií prípadného trvalého zákazu nedeľného predaja. Ak by bol potenciálne schválený zákaz nedeľného predaja, podľa respondenta by sa na úrovni zamestnanosti nič nezmenilo. Na druhej strane, v otázke výšky mzdy, respondent uviedol, že by musel pristúpiť k čiastočnej kompenzácií (k zníženiu výšky mzdy). Na otázku či by trvalý zákaz predaja bol potenciálnym dôvodom na zánik prevádzky, respondent uviedol, že podľa jeho názoru to nie je dôvodom. V celkom zhrnutí uviedol, že potenciálny zákaz nedeľného predaja vníma skôr pozitívne.

Diskutovaná otázka zákazu nedeľného predaja nie je podľa respondenta v súčasnej situácii aktuálnou, avšak uviedol, že by privítal plošný zákaz nedeľného predaja. Zároveň uviedol, že sú v súčasnosti aj aktuálnejšie témy, ako napríklad podpora začínajúcich podnikateľov v rámci rozvoja po koronakríze. Odhliadnuc od koronakrízy boli identifikované aj ďalšie podstatné témy, pričom respondent poukázal najmä na administratívnu záťaž.

5.6 Respondent 6 (Banskobystrický kraj)

Respondent podniká v oblasti predaja potravín od roku 1993. Dôvodom pre rozbeh jeho podnikania bol nerozvinutý trh s potravinami a podnikateľ začal na sídlisku pri hlavnom ťahu v meste na strednom Slovensku. V súčasnosti zamestnáva troch zamestnancov.

Podnikateľ tvrdí, že koronakríza predaj v potravinách dramaticky nezasiahla, obmedzenia pocítil najmä v prípade potreby rúšok, či už zákazníkov alebo zamestnancov a potrebe zvýšenej dezinfekcie priestorov ale z hľadiska tržieb nedošlo k masívnemu prepadu. Niekoľko položiek bolo žiadanejších ako zvyčajne, pričom ale neboli tak zásadného charakteru aby zvýšili tržby predajne.

V súčasnosti podnikateľ predáva počas celého týždňa vrátane nedele. Predaj v nedeľu zaviedol najmä z dôvodov udržania konkurencieschopnosti voči veľkým reťazcom. Nedeľný predaj považuje z hľadiska tržieb za významný, tvoria prakticky rovnaký obrat ako počas bežného dňa počas týždňa.

Zatvorenie obchodov počas pandémie, v súvislosti s tzv. sanitačným dňom hodnotí negatívne, pocítil výpadok tržieb v nedeľu, pričom subjektívne si nemyslí, že tento výpadok sa podarilo dostatočne nahradiť v iné dni. Kvôli pandémie koronavírusu a súvisiacim opatreniam neznižoval počty zamestnancov a nepocítil ani zásadný odliv zákazníkov. Vo všeobecnosti konštatoval, že nenastalo zvýšenie cien, ak nastalo, tak len pri určitých položkách a v súvislosti so zmenou cien u dodávateľa, nie z dôvodu rastu ziskovej marže.

V prípade zatvorených nedeľ nevidí majiteľ predajne možnosť predĺžiť otváracie hodiny v iné dni, keďže už v súčasnosti má otvorené do ôsmej večera a podľa jeho slov je návštevnosť už vo večerných hodinách výrazne nižšia. Dôvodom takýchto otváracích hodín, rovnako ako zavedených otváracích hodín v nedeľu je najmä konkurencia zo strany veľkých reťazcov.

Ako pozitívum zatvorených nedeľ vníma len zrušenie nedeľných príplatkov, ktoré v súčasnosti musí vyplácať zamestnancom. Tieto príplatky sú podľa jeho slov neúnosne vysoké a ak zvažuje skrátenie otváracích hodín v nedeľu tak práve kvôli príplatkom za nedeľný predaj.

Ako negatívum zavedeného zákazu vníma viacero vecí, či už ide o možný výpadok na tržbách v obchode ale pripúšťa aj fakt, že jedna pracovníčka by sa mohla stať nadbytočnou, či by mohla byť nahradená „dohodárom“.

Celkovo podnikateľ považuje tému diskutovaného zákazu maloobchodného predaja v nedeľu v súčasnosti za nepotrebnú. Ocenil by, ak by sa štát venoval podstatnejším veciam,

najmä znižovaniu byrokracie. Ide napríklad podľa jeho slov zbytočné školenia v oblasti pracovnej zdravotnej služby (nízka záťaž predavačov), či školenie „BOZP“, pričom v prevádzke maloobchodného typu nejde o prevádzku špecializovaných zariadení, pri ktorých hrozí vysoké riziko úrazu.

Celkovo považuje správanie štátu za komplikované, problémom je množstvo hroziacich sankcií, množstvo regulácie v platnosti, ktoré nevie sám ani sledovať, či nestálosť zmien legislatívy, pričom sa mení a novelizuje aj viackrát do roka.

Prípadný zákaz nedeľného predaja by neznamenal trvalé zrušenie prevádzky, skôr by sa obával zvýšenej koncentrácie trhu pri malých predajniach, ktoré nemajú možnosti veľkých reťazcov.

Tiež z pozície ochrany zamestnancov nepovažuje maloobchodník zákaz predaja za optimálnu možnosť. Viacerí jeho zamestnanci chcú v nedeľu pracovať práve z dôvodu vyšších príplatkov, pracujú dobrovoľne a voľno majú v týždni počas iných dní.

5.7 Zhrnutie

Hĺbkové rozhovory, ktoré sa realizovali vo viacerých krajoch poukázali na niekoľko podstatných skutočností. Teoretický zákaz nedeľného predaja vnímajú niektoré maloobchodné predajne citlivejšie ako iné a to v závislosti od charakteru predmetu podnikania, ako aj v závislosti od podielu nedeľného predaja na celkových generovaných tržbách. Ďalším rozhodujúcim faktorom, ktorý ovplyvňuje postoj k zákazu nedeľného predaja je lokalizácia maloobchodnej prevádzky. V tomto ohľade záleží na tom, či maloobchodná prevádzka je lokalizovaná v obchodných centrách alebo mimo nich. Maloobchodné prevádzky, ktoré sú situované v obchodných centrách nemajú dostatočný priestor na kompenzácie potenciálnych strát v rámci predlžovania otváracích hodín v inom dni v týždni, čo podľa respondentov v kombinácii s vyššími nákladmi na prenájom obchodnej plochy v obchodných centrách (ktoré patria medzi najdrahšie) by mohlo mať dopad na prehodnotenie lokalizácie takýchto prevádzok.

Z realizovaných rozhovorov vyplynulo, že zavedenie trvalého zákazu predaja v nedeľu by mal najvýznamnejší vplyv na oblasť zamestnanosti. Bezprostredným vplyvom zákazu predaja v nedeľu by bolo zníženie príjmu zamestnancov vzhľadom na zníženie pracovného úväzku o tento deň, ako aj stratu príplatkov za prácu v nedeľu. Väčšina respondentov v rozhovore uviedla, že v prípade trvalého zákazu nedeľného predaja by musela pristúpiť aj k zníženiu stavu zamestnancov.

Viacerí respondenti sa zhodli na tom, že rozhodnutie či má byť maloobchodná prevádzka v nedeľu zatvorená alebo otvorená by mala byť ponechaná na individuálnom rozhodnutí podnikateľa, ktorý by mal vedieť zhodnotiť či je pre neho ekonomicky rentabilné aby mal prevádzku otvorenú aj v nedeľu. Len malá časť z respondentov uviedla, že ak by došlo k celoplošnému zákazu predaja v nedeľu aj v rámci veľkých reťazcov, uvítala by to skôr pozitívne ako negatívne a podľa ich vyjadrení by mal aj spoločenský presah, ktorý by prevážil istú stratu tržieb. Všetci respondenti sa zhodli na tom, že samotný zákaz nedeľného predaja nie je podľa nich dôvodom na zánik prevádzkovania maloobchodu.

Záver

Maloobchodný predaj na Slovensku je regulovaný viacerými opatreniami. Od roku 1993 došlo k viacerým úpravám zameraným aj na obmedzovanie predajných hodín. Zástancovia zákazu nedeľného predaja hovoria najmä o potrebe ochrany pracovnej sily ako i o vysokom podiele nedeľnej práce slovenských zamestnancov. Často používaný argument zástancov zákazu nedeľného predaja sa tiež týka toho, že takýto zákaz majú viaceré európske krajiny. Odporcovia zákazu nedeľného predaja hovoria zase o možných ekonomických škodách a dopadoch na zamestnanosť, ktoré by takýto zákaz mohol priniesť.

Pravdou je, že úplný zákaz nedeľného predaja je v Európe (ale i vo svete) skôr výnimkou. Aj krajiny s veľkými obmedzeniami nedeľného predaja disponujú širokými výnimkami, ktoré ale v aplikačnej praxi prinášajú množstvo problémov. Slovensko by sa v prípade zákazu nedeľného predaja muselo vydať práve cestou rozsiahlych výnimiek, ktoré by mohli spôsobiť viaceré problémy, ktoré sú z iných krajín známe.

Zákaz nedeľného predaja vo všeobecnosti neviedol k dramatickým zmenám či už v spotrebe alebo zamestnanosti v maloobchode. Empirické štúdie zo sveta sa zameriavajú práve na hodnotenie zamestnanosti a konštatujú skôr nárast po uvoľnení opatrení ako jednoznačný pokles zamestnanosti v maloobchode po zavedení takýchto opatrení. Aj táto analýza potvrdzuje zistenia, že obmedzenie nedeľného predaja v Maďarsku či Poľsku nemalo na spotrebu významnejší vplyv. Avšak napriek tomu ide o deformáciu podnikateľského prostredia, ktorá spôsobuje zmenu motivácií jednotlivých ekonomických agentov (podnikateľov) v rámci systému. Určité trendy, najmä v súvislosti so zamestnanosťou v Maďarsku počas trvania obmedzenia nedeľného predaja existujú a určitý dopad na zamestnanosť v prípade analýzy dát vidíme.

Vysvetlenie tohto javu ponúkajú rozhovory s podnikateľmi, ktoré sme v rámci štúdie uskutočnili. Všetci konštatovali, že zákaz by mal ekonomické dopady, ale prepúšťaniu by sa chceli vyhnúť. V podstate len jeden podnikateľ konštatoval, že zákaz by znamenal, že jedna zamestnankyňa by pravdepodobne bola prepustená, keďže by sa stala nadbytočnou. Rovnako sme tak demonštrovali na príklade veľkosti predajne, pri ktorej by zákaz nedeľného predaja pravdepodobne znamenal prepúšťanie. Otázkou je však, koľko takýchto predajní by v reálnom prostredí postupovalo rovnako. Prepúšťaniu zamestnancov sa podnikatelia zväčša snažia vyhnúť a dotknúť by sa mohlo skôr flexibilnejších úväzkov.

Ekonomické dopady takéhoto zákazu sú však nesporné. Zamestnanci by v súčte odpracovali menej hodín, čo by pre viacerých z nich znamenalo vzhľadom na výpadok nedeľných príplatkov nižšie mzdy. Množstvu podnikateľov by však tento výpadok priniesol dodatočné úspory. Časť podnikateľov musí mať vzhľadom na sídlo v obchodnom centre otvorené a to bez ohľadu na to, že tržby nedokážu vykryť ani réžiu na prevádzku predajne.

Zámerom vypracovanej štúdie nie je prezentovať konkrétne odporúčania, ale poukázať však na fakt, že zákaz nedeľného predaja môže priniesť veľké množstvo problémov. Je pravdepodobné, že sa na Slovensku spustí nákupná turistika počas nedeľ do susedných krajín (Maďarsko, Česko). Problém zákazu nedeľného predaja spôsobí problémy skupine obyvateľstva, ktorá v nedeľu pracovať chce a zároveň môže dôjsť k zníženiu ich príjmov. Viacerí podnikatelia sa pokúsia získať výnimky, ktoré by prípadný zákaz nedeľného predaja nevyhnutne priniesol. Ide napríklad o formálne splnenie podmienok na výdajňu tovaru počas nedeľ (správanie niektorých predajcov už bolo pozorované aj počas predchádzajúceho zákazu predaja počas sviatkov), zmenšovanie podlahovej plochy, sídlo v turistickom centre a podobne. Potvrdzujú to nielen dáta, ale i skúsenosti z iných krajín Európy. Ďalšia komplikácia na maloobchodnom trhu nebude znamenať katastrofu v zmysle dramatického

poklesu tržieb (napríklad ako počas pandémie koronavírusu) a na štatistikách sa nemusí prejavíť negatívne. Legislatívne prostredie by však vo všeobecnosti malo byť čo najjednoduchšie, bez množstva výnimiek, ktoré by mali za následok jeho deformáciu a s rovnakými pravidlami pre fungovanie maloobchodu ako i veľkoobchodu.

Jednoznačným záverom tejto štúdie je, že slovenský maloobchod trpí viacerými problémami a to až štrukturálneho charakteru. Na základe analýzy sa dá konštatovať, že dochádza k zániku malých a stredných podnikov v tejto oblasti a väčšina maloobchodného predaja sa uskutočňuje prostredníctvom väčších sietí obchodov. Ako negatívny príklad regulácie môžeme uviesť nedeľné príplatky, ktoré majú významný dopad na malé a stredné podniky v oblasti maloobchodu. Niektoré z nich sú nútené mať otvorené aj počas nedeľ (ak napríklad podnikajú v obchodnom centre), pričom práve platenie nedeľných príplatkov významne zhoršuje ich konkurencieschopnosť voči veľkým podnikom. Taktiež nestálosť legislatívneho rámca, jeho časté zmeny a niektoré príplatky vyvolávajú taký tlak na podnikateľov, ktorý sa začína prejavovať už na samotnej štruktúre slovenského maloobchodu. Preto jedným z odporúčaní je zamerať sa skôr ako na ďalšie sprísňovanie opatrení na riešenie týchto problémov, ktoré by mohli podporiť malých a stredných podnikateľov aj v oblasti maloobchodu. V krízových časoch je obmedzenie nedeľného predaja veľmi rizikovou záležitosťou, a to aj z hľadiska podpory malých a stredných podnikateľov.

Použité zdroje

AUSTRIA TODAY 2018 What shops in Austria work on weekends, dostupné online na: <https://www.austria-today.com/what-shops-in-austria-work-on-weekends/>

BERCY I. 2020 Commerçants, êtes-vous autorisés à ouvrir le dimanche ?, Paríž: Ministre de l'Économie, des Finances et de la Relance, bez ISBN, dostupné online na: https://www.economie.gouv.fr/entreprises/ouverture-commerce-dimanche?fbclid=IwAR2vrOY5WN5dk730YWLEn4vuQycqft3n4tayMGuMPF_u-QmpUzslaPEMPsQ

BERGLUND N. 2016 Absurdity rules in Sunday shopping, News in English.no, dostupné online na: <https://www.newsinenglish.no/2016/01/19/absurdity-rules-in-sunday-shopping/>

BEYENS P. 2020 Le repos du dimanche, dostupné online na: http://www.droitbelge.be/fiches_detail.asp?idcat=25&id=640&fbclid=IwAR2nBE1_qjI1i6dEStYHLCqae3YFdrwAHDD57jydgM30ko4nirFmQ-okhEU

BOSSLER, MARIO - OBERFICHTNER, MICHAEL 2017 The Employment Effect of Deregulating Shopping Hours: Evidence from German Food Retailing (April 2017). Economic Inquiry, Vol. 55, Issue 2, pp. 757-777, 2017, Dostupné online na: SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3596351> or <http://dx.doi.org/10.1111/ecin.12394>

BUNDESMINISTERIUM DER JUSTIZ UND FÜR VERBRAUCHERSCHUTZ Zákon o zatváracích dobách obchodov, oddiel 3 Všeobecné otváracie doby obchodov, dostupné online na: http://www.gesetze-im-internet.de/ladschlg/___3.html

BUNDESMINISTERIUM DER JUSTIZ UND FÜR VERBRAUCHERSCHUTZ, Zákon o zatváracích hodinách, dostupné online na: <http://www.gesetze-im-internet.de/ladschlg/>

Croatia Traveller 2020 Shopping in Croatia, dostupné online na: <https://www.croatiatraveller.com/SpecialInterests/Shopping.html#hours>

ČOBEJOVÁ E. – MAJCHRÁK J. 2015 Nechceme inú nedeľu? Časopis týždeň, dostupné online na: <https://www.tyzden.sk/spolocnost/12122/nehceme-inu-nedelu/>

DANCHEV, S. – GENAKOS, CH. Evaluating the impact of Sunday trading deregulation, 2015 dostupné online na: https://www.researchgate.net/publication/273314127_Evaluating_the_impact_of_Sunday_trading_deregulation

Databáza Štatistického úradu Eurostat, dostupné online na: <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

Databáza Štatistického úradu Maďarska, dostupné online na: https://www.ksh.hu/docs/eng/xstadat/xstadat_infra/e_qlf005e.html

Databáza Štatistického úradu Poľska, dostupné online na: <https://stat.gov.pl/en/>

DER BUNDESRAT 822.11 Bundesgesetz über die Arbeit in Industrie, Gewerbe und Handel, dostupné online na: <https://www.admin.ch/opc/de/classified-compilation/19640049/index.html>

Dnevnik.hr. 2009. Ustavni sud poništio zabranu rada nedjeljom, dostupné online na: <https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/ustavni-sud-ponistio-odluku-o-zabrani-rada-nedjeljom.html>

Dôvodová správa k Návrhu zákona, ktorým sa dopĺňa zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov, dostupné online na: <https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=434046>

EUROFUND 2015 Greece: Changes to shop opening hours and working time, 2015, Brusel: Eurofund, dostupné online na: <https://www.eurofound.europa.eu/publications/article/2015/greece-changes-to-shop-opening-hours-and-working-time>

Eurofund 2015 Hungary: Effects of ban on Sunday trading, dostupné online na: <https://www.eurofound.europa.eu/pl/publications/article/2015/hungary-effects-of-ban-on-sunday-trading>

FEDERÁLNY VEREJNÝ ÚRAD PRE ZAMESTNANOSŤ, PRÁCU A SOCIÁLNY DIALÓG BELGICKA Nedeľný odpočinok, dostupné online na: https://emploi.belgique.be/fr/themes/reglementation-du-travail/duree-du-travail-et-temps-de-repos/repos-du-dimanche?id=395&fbclid=IwAR0akTd80SPGOZ74scXfrA3yFsXrjVY9o17mNYzv0J_Mvc8xThle9rrNu4A

GENERAL – ANZEIGER 2017 Off to the Netherlands, bez ISBN, dostupné online na: https://ga.de/ga-english/news/off-to-the-netherlands_aid-43288543

GOOS, M. 2004 “Sinking the Blues: The Impact of Shop Closing Hours on Labour and Product Markets”, Center for Economic Performance Discussion Paper Series, No. 664 (December).

HELOSVOURI E. 2016 Liberalization of shop opening hours. Consumer behaviour and opinions in shopping centre Jumbo, Helsinki: Metropolia University of Applied Sciences, bez ISBN, dostupné online na: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/119916/Helosvuori_Elina.pdf?sequence=1

Informačný materiál „Ako sa uvoľňovali opatrenia“, dostupné online na: <https://korona.gov.sk/ako-sa-budu-uvolnovat-opatrenia-uvodne-informacie/ako-sa-uvolnovali-opatrenia/>

JAKUBČO J. 2020 Kto získa a kto stratí? 10 otázok a odpovedí o zákaze nedeľného predaja, dostupné online na: <https://www.biznis.sk/article/kto-ziska-a-kto-strati-10-otazok-a-odpovedi-o-zakaze-nedelneho-predaja/5ed0d06ed79f876b5cfb17bf>

KAPITÁNOVÁ T. 2020 Hrozí zákaz nedeľného predaja. Čo na to Yeme, Pepco či DM? (anketa), denník SME, dostupné online na: <https://index.sme.sk/c/22408993/zakaz-predaj-nedela-yeme-pepco-dm-martinus-nay-fusakle-coop-jednota.html?ref=tab>

KIŠŠOVÁ J. 2016 Zákaz nedeľného predaja – viac škody ako úžitku, Bratislava: Európske noviny, dostupné online na: <https://europskenoviny.sk/2016/11/24/jana-kissova-zakaz-nedelneho-predaja-skody-uzitku/>

KOCANOVÁ S. 2019 Zákaz predaja počas sviatkov, Podnikajte.sk, dostupné online na: <https://www.podnikajte.sk/zakonne-povinnosti-podnikatela/zakaz-predaja-pocas-sviatkov>

KOLEKTÍV AUTOROV 2020 Ak by zamestnanci mohli odmietnuť prácu v nedeľu, zákaz nedeľného predaja považuje za dobrý len 20 % Slovákov, Investujme.sk, dostupné online na: <https://www.investujme.sk/kratke-spravy/ak-by-zamestnanci-mohli-odmietnut-pracu-v-nedelu-zakaz-nedelneho-predaja-povazuje-za-dobry-len-20-slovakov/>

KOLEKTÍV AUTOROV Shopping in Cyprus – Shop hours and what to buy in Cyprus, dostupné online na: http://www.cyprusworld.eu/cyprus_shopping.html

KOLEKTÍV AUTOROV 2014 Podľa poslancov za hnutie OĽANO – NOVA si v nedeľu zaslúži voľno každý, bez ISBN, dostupné online na: <https://www.obycajniludia.sk/aktualita/podla-poslancov-za-hnutie-olano-nova-si-v-nedelu-zasluzi-volno-kazdy/>

KONSOLIDOVANÝ FEDERÁLNY ZÁKON Celá právna úprava pre zákon o otváracích hodinách z roku 2003, verzia 08.09.2020, dostupné online na: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20002816>

KOOPZONDAGEN.NET 2020 Zoznam otvorených obchodov počas nedeľ, dostupné online na: <https://www.koopzondagen.net/#Friesland>

LFMI 4liberty.eu 2018 Retail Opening Hours in Europe: Regulation That Fails, 2018, dostupné online na: www.4liberty.eu/retail-opening-hours-in-europe-regulation-that-fails/

LOOPIK K. 2014 The impact of Sunday shopping policy on the Dutch retail structure, Waegeningen University – Department of Social Sciences, r. č. 900125-528-120, dostupné online na: <https://edepot.wur.nl/297474>

MANIFAVA D. 2019 Sunday Opening Boosts Shopping, Especially by Tourists, Greece is in the news, dostupné online na: <https://www.greece-is.com/news/sunday-opening-boosts-shopping-especially-by-tourists/>

MATUŠČÁKOVÁ Z. 2020 Parlament prerokuje zákaz nedeľného predaja. Aké sú argumenty pre a proti? Bratislava: Forbes, ISSN 1338-2527, dostupné online na: <https://www.forbes.sk/parlament-prerokuje-zakaz-nedelneho-predaja-ake-su-argumenty-pre-a-proti/>

MCNAMEE D. 2017 To Sunday or not to Sunday, Metropole, dostupné online na: <https://metropole.at/stores-austria-closed-sundays/>

MINISTERSTVO OBCHODU A PRIEMYSLU DÁNSKA Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o maloobchodnom predaji z obchodov a pod. Dostupné online na: <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2010/543>

NÁVRH POSLANCA Národnej rady Slovenskej republiky Igora MATOVIČA na vydanie zákona, ktorým sa dopĺňa zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov, dostupné online na:
<https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=6197>

NÁVRH POSLANCA Národnej rady Slovenskej republiky Jozefa RYDLU na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov, dostupné online na:
<https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=2857>

NÁVRH POSLANCA Národnej rady Slovenskej republiky Petra GABURU na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov, dostupné online na:
<https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=2502>

NÁVRH POSLANCOV Národnej rady Slovenskej republiky Jozefa MIHÁLA a Jany KIŠŠOVEJ na vydanie Zákonníka práce, dostupné online na:
<https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=5119>

NÁVRH POSLANCOV Národnej rady Slovenskej republiky Júliusa BROCKU a Alojza PŘIDALA na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov (Navrhovatelia vzali listom z 9. septembra 2014 svoj návrh zákona späť.), dostupné online na:
<https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=4994>

NÁVRH POSLANCOV Národnej rady Slovenskej republiky Mariana KOTLEBU, Natálie GRAUSOVEJ, Stanislava DROBNÉHO a Jána MORU na vydanie zákona, ktorým sa mení zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov, dostupné online na:
<https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=6292>

NÁVRH POSLANCOV Národnej rady Slovenskej republiky Mariana KOTLEBU, Stanislava DROBNÉHO, Natálie GRAUSOVEJ a Stanislava MIZÍKA na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, dostupné online na:
<https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=7043>

NÁVRH SKUPINY POSLANCOV Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie zákona, ktorým sa mení zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov, dostupné online na:
<https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=5926>

NÁVRH SKUPINY POSLANCOV Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie zákona, ktorým sa dopĺňa zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov, dostupné online na:
<https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=6282>

OECD 1999 *OECD Reviews of Regulatory Reform: Regulatory Reform in the Netherlands 1999*, OECD Reviews of Regulatory Reform, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264173774-en>.

ÚRAD VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA SR 2020 Opatrenie Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky pri ohrození verejného zdravia, dostupné online na:

http://www.uvzsr.sk/docs/info/covid19/Opatrenie_UVZSR_zakaz_prevadzok_v_nedelu_sanitarny_den_24032020.pdf

OZNÁMENIE MINISTERSTVA ZAHRANIČNÝCH VECÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY č. 273, dostupné online na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2009/273/#poznamky.poznamka-2>

PHILIPPE C. 2007 Liberalizing shop opening hours, Institut Économique Molinari, dostupné online na: <https://www.institutmolinari.org/2007/04/13/liberalizing-shop-opening-hours/>

SARNYAI G. 2018 Government Denies Request to Repeal Sunday Shopping Ban, Hungary today, dostupné online na: <https://hungarytoday.hu/government-denies-request-to-repeal-sunday-shopping-ban/>

SAS A. 2020 Sunday trading ban in Poland – Statistics and Facts, Statista.com, bez ISBN, dostupné online na: <https://www.statista.com/topics/5173/sunday-trading-ban-in-poland/>

VLÁDA SPOJENÉHO KRÁLOVSTVA VEĽKEJ BRITÁNIE A SEVERNÉHO ÍRSKA 1994 Sunday Trading Act, 1994, dostupné online: https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1994/20/pdfs/ukpga_19940020_en.pdf

TASR Hlavný hygienik zrušil zákaz nedeľného predaja, dostupné online na: <https://ekonomika.sme.sk/c/22429289/hlavny-hygienik-zrusil-zakaz-nedelneho-predaja.html>

THE PORTUGAL NEWS 2019 Sunday Shopping debate reignited by Porto Bishop, dostupné online na: <https://www.theportugalnews.com/news/sunday-shopping-debate-reignited-by-porto-bishop/49335>

ÚVZ SR 2020 Opatrenie Úradu verejného zdravotníctva SR pri ohrození verejného zdravia s účinnosťou od 16.03.2020, dostupné online na: http://www.uvzsr.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=4100:uvz-sr-opatrenie-uradu-verejneho-zdravotnictva-sr-pri-ohrozeni-verejneho-zdravia-snuinnosou-od-16032020&catid=250:koronavirus-2019-ncov&Itemid=153

VLÁDA SR 2020 Vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, dostupné online na: <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=4137>

VLACHYNSKÝ M. 2020 Proti zákazu nedeľného predaja, Bratislava: INESS, bez ISBN, dostupné online na: https://iness.sk/sites/default/files/documents/pdf/IPN/iness_proti_zakazu_nedelneho_predaja.pdf

ZAVŘEL A. 2020 Ekonomovia, europoslanci aj zamestnávateľia varujú: Nedeľný zákaz predaja nám môže „podkopať nohy“, noviny.sk, dostupné online na: <http://www.klub500.sk/ekonomovia-europoslanci-aj-zamestnavatelja-varuju-nedelny-zakaz-predaja-nam-moze-podkopat-nohy/>

Prílohy

Príloha 1: Tržby v jednotlivých sektoroch maloobchodu v Maďarsku (v mil. HUF)

Typ maloobchodného predaja	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Výrobky v nešpecializovaných predajniach	292 838	251 623	232 125	235 382	245 558	246 469	276 322	311 146	325 440	375 725	429 998
Textil, oblečenie	406 095	394 939	389 209	386 403	405 034	423 067	479 560	536 243	586 566	610 353	666 294
Nábytok a elektronika	1 196 824	1 058 443	1 053 730	1 045 459	957 307	953 092	956 829	966 603	1 019 224	1 097 843	1 182 170
Knihy a noviny	179 794	173 307	175 583	168 035	151 112	117 073	107 580	107 369	107 532	114 842	111 129
Počítače a príslušenstvo	505 409	491 815	510 620	551 060	555 753	562 797	550 727	589 108	618 855	687 288	722 541
Knihy, počítače a príslušenstvo a iné spolu	685 203	665 122	686 203	719 095	706 865	679 870	658 307	696 477	726 387	802 130	833 670
Lieky a lekárske doplnky	293 283	300 988	311 580	323 254	330 174	343 703	358 271	373 769	396 976	425 466	476 324
Kozmetika	111 571	122 621	134 192	147 686	165 768	176 044	192 227	215 557	227 829	245 923	275 051
Medicínsky tovar	404 854	423 609	445 772	470 940	495 942	519 747	550 498	589 326	624 805	671 389	751 375
Internetový predaj	35 820	39 620	46 029	65 449	91 879	127 329	177 820	234 574	308 393	408 469	543 209

Zdroj: Štatistický úrad Maďarska